

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

KATRI KUMPUSELKÄ

Konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutukset ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon

LIIKETALouden KOULUTUSOHJELMA

2020

Tekijä(t) Kumpuselkä, Katri	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Toukokuu 2020
	Sivumäärä 44	Julkaisun kieli Suomi
Julkaisun nimi Konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutukset ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö käsittelee konkurssimenettelyn vaiheita ja niiden vaikutuksia ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon. Konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely. Ulosotto puolestaan on velkakohtaista laiminlyötyjen velvollisuuksien täytäntöönpanoa. Konkurssi syrjäyttää ulosoton, joten menettelyt eivät voi olla samaan aikaan käynnissä. Konkurssi ja ulosotto liittyvät vahvasti velkaantumiseen, joka on viime aikoina ollut ajankohtainen aihe.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia konkurssimenettelyn kulkua ulosoton näkökulmasta. Työssä selvitettiin, miten viranomaiset ulosotossa tulkitsevat ulosottoon vaikuttavia konkurssilainsäädännön kohtia. Työn lopputuloksena syntyi konkurssiasioiden ohje ulosottovirastojen kirjaajille. Ohje tehtiin päivittämällä ja selkeyttämällä olemassa olevia ohjeita.</p> <p>Työn teoriaosuudessa käydään läpi konkurssin edellytykset ja esteet sekä konkurssimenettelyn vaiheet. Tutkimusongelman selvittämisessä käytettiin menetelmänä laadullista empiiristä oikeustutkimusta. Tietolähteinä käytettiin lainsäädäntöä, lain esitöitä ja oikeuskirjallisuutta. Lisäksi tietoa hankittiin haastattelemalla ulosottoviraston virkamiehiä. Haastatteluja tehtiin kolme kappaletta.</p> <p>Konkurssin alettua konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen ei saa kohdistaa ulosotto toimia ja täytäntöönpano on keskeytettävä. Ulosottoasia pysyy kuitenkin vireillä konkurssin alkamista seuraavan kuuden kuukauden ajan ja täytäntöönpanoa voidaan jatkaa, mikäli konkurssi ennen tätä peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa.</p>		
<u>Asiasanat</u> konkurssi, konkurssimenettely, ulosotto		

Author(s) Kumpuselkä, Katri	Type of Publication Bachelor's thesis	Date May 2020
	Number of pages 44	Language of publication: Finnish
Title of publication Stages of the bankruptcy proceedings and their effects to the initiation and execution of the recovery proceedings		
Degree programme Business Administration		
Abstract <p>This thesis deals with the stages of the bankruptcy proceedings and their effects on the initiation and execution of the recovery proceedings. The bankruptcy is an insolvency proceeding concerning all the debts of the debtor. The recovery proceedings are the debt-specific execution of neglected duties. The bankruptcy displaces the recovery proceedings so the procedures cannot be going on at the same time. The bankruptcy and the recovery proceedings are strongly linked to getting into debt, which has been a topical issue lately.</p> <p>The purpose of the thesis was to study the progress of the bankruptcy proceedings from the perspective of recovery proceedings. In the thesis it was investigated how the enforcement authorities in the recovery proceedings interpret the provisions of the bankruptcy legislation. The result of the work was a guide on bankruptcy matters for the secretaries of enforcement agencies. The guide was made based on existing instructions by clarifying and updating them.</p> <p>The theoretical part of the thesis describes the preconditions and obstacles of bankruptcy as well as the stages of bankruptcy proceedings. The method for solving the research problem was qualitative empirical legal research. Legislation, preliminary works of the law and legal literature were used as sources of information. Information was also obtained by interviewing officials of the Enforcement Agency. There were three interviews.</p> <p>When a bankruptcy has been begun to the property which belongs to the bankrupt's estate, recovery proceedings actions must not be directed, and the execution must be interrupted. However, the foreclosure case will remain pending for six months after the bankruptcy begins. Enforcement may continue if the bankruptcy is previously canceled, lapsed or otherwise ceases.</p>		
<p><u>Key words</u> bankruptcy, bankruptcy proceedings, recovery proceedings</p>		

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖONGELMA JA TUTKIMUSMENETELMÄ	7
2.1 Opinnäytetyöongelma	7
2.2 Teoreettinen viitekehys	7
2.3 Tutkimusmenetelmä	8
3 KONKURSSI JA ULOSOTTO YLEISESTI	10
3.1 Konkurssi ja sen tarkoitus	10
3.2 Ulosotto ja sen tarkoitus	11
3.3 Erillistäytäntöönpano ja yleistäytäntöönpano	12
3.4 Tilastotietoa	13
4 KONKURSSIIN ASETTAMISEN EDELLYTYKSET JA ESTEET	14
4.1 Konkursseikelpoisuus	14
4.2 Konkurssiin asettamisen edellytykset	15
4.2.1 Velallisen maksukyvyttömyys	15
4.2.2 Velkojan saatava	15
4.2.3 Koronaviruspandemian vaikutus	16
4.3 Konkurssin esteet	16
5 KONKURSSIMENETTELYN VAIHEET	18
5.1 Velallisen tai velkojan hakemus	18
5.2 Konkurssiin asettaminen ja sen oikeusvaikutukset	19
5.3 Konkursseipesän hallinto	21
5.3.1 Pesänhoitajan määrääminen	21
5.3.2 Pakolliset pesän hallintoon liittyvät selvitykset	22
5.3.3 Velkojainkokous	23
5.4 Konkurssin peruuntuminen	23
5.5 Konkurssin raukeaminen	23
5.6 Julkisselvitys	24
5.7 Jakoluettelon vahvistaminen	24
5.8 Konkurssin päättyminen	25

6 KONKURSSIMENETTELYN ERI VAIHEIDEN VAIKUTUKSET ULOSOTON VIREILLETULOON JA TÄYTÄNTÖÖNPANOON	26
6.1 Miten ulosoton virkamiehet kokevat tuntevansa konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutukset ulosottoon?	27
6.2 Kuinka usein ulosoton virkamiehet työskentelevät konkurssiasioiden parissa?27	
6.3 Päällekkäiset maksukyvyttömyysmenettelyt.....	28
6.4 Konkurssin alkaminen ja ulosotto	29
6.5 Konkurssin jatkuminen 6 kk jälkeen	31
6.6 Yhteistyö ulosottomiehen ja konkurssipesän hallinnon välillä	31
6.7 Ulosoton hakijan konkurssi, kuka on saatavien omistaja?	31
6.8 Konkurssin peruuntuminen ja ulosotto.....	33
6.9 Konkurssin raukeaminen ja ulosotto	33
6.10 Konkurssin päättyminen ja ulosotto	34
6.11 Millaisiin ongelmakohtiin ulosoton virkamiehet ovat törmänneet konkurssiasioiden parissa?	35
6.12 Henkilöyhtiöt ja konkurssi	36
6.13 Yhteenveto konkurssin vaikutuksista ulosottoon	37
7 OHJEEN LAATIMISPROSESSI JA TYÖN TULOKSEN ARVIOINTI	39
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on konkurssimenettelyn eri vaiheet ja niiden vaikutukset ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Valtakunnanvoudinvirasto, joka on oikeusministeriön alainen keskusvirasto, tehtävään ulosottotoimen hallinnollinen johto, ohjaus ja valvonta (Valtakunnanvoudinviraston www-sivut 2020). Aiheen valikoitumiseen vaikutti työpaikkani perintäsihteerinä Satakunnan ulosottoviraston kirjaamossa, jossa aika ajoin tulee kirjattavaksi konkurssiasioita. Aihetta ehdottivat minulle Valtakunnanvoudinvirastosta erikoissuunnittelija Ira Vanhakartano ja ylitarkastaja Leena Kopio.

Konkurssi ja ulosotto liittyvät vahvasti velkaantumiseen, josta on viime aikoina puhuttu paljon. Opinnäytetyön kirjoittamishetkellä maailmalla ja myös Suomessa on meillä koronaviruspandemia, jonka ennakoidaan aiheuttavan suuren määrän konkurssseja.

Toimeksiantajan edustajien mukaan konkurssiasioiden tutkimisesta olisi suurta apua ulosottovirastojen toimistohenkilökunnalle, koska konkurssiasiat ovat laaja ja haastava kokonaisuus. Olen omassa työssäni huomannut, että ne mietityttävät toimistossa kirjaamon sihteereitä aina, kun sellaisia tulee kirjattavaksi. Toimeksiantajan toiveena oli, että työn lopputuloksena syntyisi konkurssiasioiden ohje ulosottovirastojen kirjaamoihin. Olemassa olevat ohjeet kaipaavat täydennystä, päivittämistä ja selkeyttämistä. Konkurssiasioiden tutkiminen on siis paitsi erittäin ajankohtainen aihe, siitä on myös toimeksiantajalle paljon hyötyä.

Suuntaudun opinnoissani yritys juridiikkaan, joten tutkittavana on oikeudellinen ilmiö eli tässä tapauksessa konkurssimenettely ja sen vaikutukset ulosottoon. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jossa lainsäädännöllä on keskeinen rooli. Lisäksi olen käyttänyt lähteinä lain esitöitä ja aiheeseen liittyvää oikeuskirjallisuutta. Empiriaosuudessa haastattelin tiedonhankkimistarkoituksessa konkurssiasioihin perehtynyttä henkilökuntaa Satakunnan ulosottovirastossa. Työn tekstiosa toimii pohjana ulosottovirastojen kirjaamojen konkurssiasioiden ohjeelle, jonka olen työn lopputuloksena laatinut.

2 OPINNÄYTETYÖONGELMA JA TUTKIMUSMENETELMÄ

2.1 Opinnäytetyöongelma

Opinnäytetyölläni pyrin vastaamaan kysymykseen:

- Miten konkurssimenettelyn eri vaiheet vaikuttavat ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon?

Lisäksi olen käyttänyt seuraavia apukysymyksiä helpottamaan tutkimusongelmani selvittämistä:

- Mitä eri vaiheita konkurssimenettelyyn kuuluu?
- Mitä asioita ulosottoviraston kirjaamossa pitää ottaa huomioon konkurssiasi-
oita kirjattaessa?
- Kuka on saatavien omistaja konkurssitilanteissa?

Työn lopputuloksena syntyi konkurssiasioiden ohje ulosottovirastojen kirjaamoissa työskentelevien sihteerien käyttöön. Ohjeessa käsitellään ainoastaan kirjaamon työhön liittyviä asioita. Ohjetta ei julkaista opinnäytetyön liitteenä, koska se sisältää kuvaruutukaappauksia ulosoton tietojärjestelmästä (Uljas) ja on siksi salassa pidettävä. Perusteluna on julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 7 kohta, jonka mukaan salassa pidettäviä tietoja ovat tieto- ja viestintäjärjestelmien turvajärjestelyjä koskevat ja niiden toteuttamiseen vaikuttavat asiakirjat, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vaaranna turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutumista. Lisäksi on mahdollista, että kuvaruutukaappaukset sisältäisivät sellaista tietoa, joka voidaan katsoa julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdassa tarkoitetuksi Uljas-järjestelmän toimittajan liikesalaisuudeksi. (Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621, 6 luku 24 §.)

2.2 Teoreettinen viitekehys

Teoriaosassa käydään ensin läpi konkurssin ja ulosoton tarkoitusta yleisesti sekä selvitetään erillistäytäntöönpanon ja yleistäytäntöönpanon eroja. Lisäksi mukana on Tilastokeskuksen tuoreimpia tilastoja liittyen ulosotto- ja konkurssiasioiden. Tämän jäl-

keen teoriaosassa kerrotaan konkurssin edellytykset ja esteet sekä konkurssimenettelyn kulku pääpiirteissään. Aiheen rajaamiseksi teoriaosuudessa käsitellään melko suppeasti konkurssipesän hallintoon ja pesänhoitajan tehtäviin liittyviä asioita. Myös konkurssin velkaselvittelyyn, konkurssipesän varallisuuden realisointiin ja konkurssin lopettamiseen liittyvät asiat on käsitelty vain pääpiirteittäin, ettei teoriaosuudesta tule liian laaja. Edellä mainittuja asioita ei ollut mielestäni tärkeää käsitellä tämän laajemmin, koska ne eivät liity varsinaiseen tutkimusongelmaani.

Teoriaosuus ja lainsäädäntö ovat tärkeä osa laadullista oikeudellista tutkimusta, sillä ne auttavat hahmottamaan tutkijaa tiedon keräämisessä (Keinänen & Väättänen 2015, 16). Teoriaosuudessa pääasiallisia lähteitani ovat lainsäädäntö, erityisesti konkurssilaki (20.2.2004/120) ja ulosottokaari (15.6.2007/705). Lainvalmisteluaineistoista keskeisin lähteeni on hallituksen esitys konkurssilainsäädännön uudistamisesta (HE 26/2003 vp). Lisäksi olen käyttänyt aiheeseeni ja edellä mainittuihin lakeihin liittyvää oikeustieteellistä kirjallisuutta.

2.3 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyön viimeisessä kappaleessa perehdytään tutkimusongelmaani eli selvitetään konkurssimenettelyn eri vaiheiden vaikutusta ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon.

Olen valinnut tutkimusmenetelmäksi oikeudellisen empiirisen tutkimuksen, jossa tutkimusote on laadullinen eli kvalitatiivinen. Empiirisellä tutkimuksella tarkoitetaan kokemusperäistä tietoa hyödyntävää tutkimusta. Se perustuu erilaisiin havaintoihin, joiden perusteella on tehty päätelmiä. (Keinänen & Väättänen 2015, 1-2.) Empiirisen oikeustutkimuksen kohteena on oikeudellinen ilmiö ja siinä tulee käyttää empiirisen tutkimuksen metodeja (Keinänen & Väättänen 2015, 3). Tämän tutkimusmenetelmän tarkoituksena on tarkastella oikeustiedettä osana yhteiskuntaa. Tutkimuksen tekijä voi esimerkiksi selvittää sitä, miten viranomaiset tulkitsevat tietyn lain säännöksiä. (Keinänen & Väättänen 2015, 6.)

Oikeustieteellisessä tutkimuksessa toinen mahdollinen menetelmä on lainopillinen eli oikeusdogmaattinen tutkimus, jonka keskeinen tehtävä on oikeussäännösten tulkinta ja voimassa olevan oikeuden selvittäminen. Keinänen ja Väätäsen mukaan joskus tutkijan voi olla vaikeaa valita tutkimusmenetelmää. Tutkijan täytyy pohtia, edellyttääkö tutkimuskysymys empiiristä tutkimusotetta vai onko lainopillinen metodi parempi. (Keinänen & Väätänen 2015, 6.)

Empiirisen oikeustutkimuksen tutkimusongelmasta ja tutkimuksen tarkoituksesta riippuen tutkimusote voi olla joko määrällinen eli kvantitatiivinen tai laadullinen eli kvalitatiivinen (Keinänen & Väätänen 2015, 7). Laadullisessa ja määrällisessä tutkimuksessa aineistoa voidaan kerätä osittain samoilla menetelmillä, esimerkiksi haastattelua voidaan käyttää molemmissa tutkimustavoissa (Keinänen & Väätänen 2015, 11-12).

Laadullisessa tutkimuksessa käytetään tiedon keruussa tyypillisesti paljon omia havaintoja ja keskusteluja ihmisten kanssa. Aineisto kootaan todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa. Tällaisia metodeja ovat esimerkiksi teemahaastattelu, osallistuva havainnointi, ryhmähaastattelut tai erilaisten dokumenttien ja tekstien diskursiiviset analyysit. (Hirsjärvi, Remes ja Sajavaara 2007, 164.) Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on selittää tutkimuskohteena olevaa asiaa ja auttaa ymmärtämään sitä paremmin, esimerkiksi viranomaisten toimintaa (Keinänen & Väätänen 2015, 12).

Yllä olevien perusteella päätin, että empiirinen ja laadullinen tutkimusote sopii aiheeseeni parhaiten. Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, miten ulosotossa viranomaiset tulkitsevat konkurssilainsäädännön ulosottoon vaikuttavia kohtia ja samalla autetaan lukijaa ymmärtämään konkurssimenettelyn eri vaiheita ulosoton näkökulmasta.

Empiriaosassa haastateltiin ulosottovirastossa konkurssiasioihin perehtynyttä henkilökuntaa. Haastattelujen avulla on mahdollista saada sellaista näkemystä ja tietoa, jota ei kirjallisista aineistoista välttämättä ole saatavilla (Husa, Mutanen & Pohjolainen 2010, 92). Koska rajasin aiheeni koskemaan pääasiassa kirjaajien työtä, oli tärkeää haastatella konkurssiasioihin perehtynyttä sihteerää. Sihteeriltä sain myös kommentteja siitä, mitä kirjaamon ohjeeseen olisi hyvä sisällyttää. Lisäksi haastattelin kihlakunnanvoutia ja kihlakunnanulosottomiestä, joilta sain laajempaa ja erilaista näke-

mystä konkurssimenettelyyn ja ulosottoon liittyen. Kaikki haastateltavat työskentelevät Satakunnan ulosottovirastossa. Pohdin haastateltavan kysymistä myös konkurssi-asiamiehen toimistosta, mutta lopulta päädyin haastattelemaan vain ulosottoviraston henkilökuntaa.

Laadullisen tutkimusmenetelmän tutkimushaastattelumuotoja ovat Vilkan (2015) mukaan lomakehaastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Haastattelut voivat olla yksilöhaastatteluja tai ryhmähaastatteluja. Tässä opinnäytetyössä haastattelutapa oli lähimpänä lomakehaastattelua, jossa tutkija päättää ennalta kysymysten muodon ja esittämisjärjestyksen (Vilka 2015).

Toimitin kysymykset haastateltaville henkilöille etukäteen tutustuttavaksi. Tämän jälkeen kaksi haastattelua tehtiin puhelimitse ja yksi kirjallisesti. Kysymyksistä suurin osa oli samoja kaikille haastateltaville, mutta osan kysymyksistä räätälöin kunkin henkilön työtehtäviin sopiviksi. Esimerkiksi perintäsihteeriltä kysyin enemmän kirjaamiseen ja ohjeeseen liittyvistä asioista. Haastattelukysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä.

3 KONKURSSI JA ULOSOTTO YLEISESTI

3.1 Konkurssi ja sen tarkoitus

Konkurssit ovat kiinteä osa markkinataloutta, jossa markkinoilta poistuu jatkuvasti yrityksiä ja uusia syntyy tilalle. Osalla yrityksistä markkinoilta poistuminen johtuu siitä, ettei niiden toiminta ole enää kannattavaa tai ne eivät muusta syystä kykene selviytymään taloudellisista velvoitteistaan. Konkurssimenettelyn avulla elinkelvottomien yritysten maksukyvyttömyystilanteet pystytään selvittämään velkojien kesken. (HE 26/2003 vp, 6.)

Konkurssilaki tuli voimaan 1.9.2004 ja se korvasi vuonna 1868 annetun konkurssisäännön. Konkurssi on siis hyvin vanha ilmiö ja voimassa oleva konkurssilaki pohjautuu pitkäaikaiseen ja laajaan oikeuskäytäntöön. (Konkurssiasiamiehen toimiston www-sivut 2019.)

Konkurssilain mukaan konkurssi on velallisen kaikkia velkoja koskeva maksukyvyttömyysmenettely. Maksukyvyttömyysmenettelyllä tarkoitetaan velallisen maksukyvyttömyydestä johtuvaa yleistäytäntöönpanoa, joka koskee samanaikaisesti kaikkia velkoja ja velkojia. Konkurssiin asettamista voi hakea joko velallinen itse tai joku velkojista. Hakemus tehdään tuomioistuimelle, joka tekee päätöksen konkurssiin asettamisesta. Konkurssin alkaessa velallisen koko omaisuus siirtyy velkojien määräysvaltaan ja velallisen koko omaisuus käytetään konkurssisaatavien maksuun. Velallisen omaisuuden hoitamista ja myymistä sekä muuta konkurssipesän asioiden hoitamista varten tuomioistuin määrää pesänhoitajan. (HE 26/2003, 9; Konkurssilaki 20.2.2004/120, 1 luku 1 §.) Opinnäytetyön kappaleissa 4 ja 5 käsitellään näitä asioita laajemmin.

Hallituksen esityksen (26/2003, 6) mukaan konkurssi on niin sanottu likvidaatiomenettely, joka tarkoittaa, että konkurssivelallisen koko varallisuus realisoidaan eli muutetaan rahaksi ja jaetaan sen jälkeen velkojille. Konkurssin jälkeen yritystoimintaa ei ole yleensä tarkoitus jatkaa, vaan tarkoituksena on maksukyvyttömäksi todetun yritystoiminnan lopettaminen (Könkkölä & Linna 2013, 3-4). Suurin osa konkurseista johtuu epäonnistuneesta yritystoiminnasta (Suojanen, Lakari, Savolainen & Sirainen 2011, 330).

3.2 Ulosotto ja sen tarkoitus

Ulosottoa koskevat säännökset löytyvät 1.1.2008 voimaan tulleesta ulosottokaaresta, jonka mukaisesti pannaan täytäntöön tuomioon tai muuhun ulosottooperusteeseen sisältyvä velvoite. Tällaisia ulosoton kautta täytäntöön pantavia velvoitteita ovat maksuvelvoite, omaisuuden luovutusvelvoite (esimerkiksi esineen palauttaminen oikealle omistajalle) ja häätö eli vuokralaisen velvoite muuttaa pois tiloista. Lisäksi harvinaisempia ulosotossa täytäntöön pantavia velvoitteita ovat tekemisvelvoite (esimerkiksi velvoite

ennallistaa vahingoittunut omaisuus) sekä kiello- ja sietovelvoite, eli kiello tehdä jokin tai velvoite sallia, että toinen tekee jokin (esimerkiksi kiello käyttää toisen laituria venepaikkana). (Linna 2019, 10; Ulosottokaari 15.6.2007/705, 1 luku 1 §).

Ulosotto tarkoittaa ulosottoviranomaisen avulla suoritettavaa laiminlyötyjen velvollisuuksien pakkotäytäntöönpanoa. Tavallisin näistä täytäntöönpantavista velvoitteista on maksamaton rahavelka. (Niemi, Lindfors, Koulu, Korkea-aho, & Havansi, 2004.) Ulosotto on konkurssin lailla velkojan viimeinen keino periä saatavaansa, ellei velkaa makseta vapaaehtoisesti tai yksityisessä perinnässä (Linna & Leppänen 2014, 1).

3.3 Erillistäytäntöönpano ja yleistäytäntöönpano

Ulosotto on erillistäytäntöönpanoa, joka tarkoittaa velkakohtaista menettelyä. Konkurssi puolestaan on yleistäytäntöönpanoa, joka kohdistuu velallisen kaikkiin velkoihin (tietyin poikkeuksin). Yleistäytäntöönpanoa ovat konkurssin lisäksi myös yksityishenkilön velkajärjestely ja yrityssaneeraus. Näitä kaikkia menettelyjä voidaan nimittää insolvenssioikeudeksi, eli maksukyvyttömyys-oikeudeksi. (Linna 2019, 9.) Ulosottoa ei kuitenkaan voida pitää varsinaisesti maksukyvyttömyysmenettelynä, sillä ulosoton käynnistymisen edellytyksenä ei ole velallisen maksukyvyttömyys. Velallinen voi olla maksukykyinen, mutta päättyy maksuhaluttomuutensa vuoksi ulosottoon. Konkurssin, yrityssaneerauksen tai yksityishenkilön velkajärjestelyn aloittamisen edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys. (Koulu & Lindfors 2009, 3.)

Erillistäytäntöönpanossa pannaan täytäntöön yksittäisen velkojan laiminlyöty suoritusvelvoite eli yleisimmin rahasaatava. Ulosottomenettelyssä päätarkoitus ei ole velkaongelmien kokonaisselvittely, vaikka useimmiten velallisella on samanaikaisesti useita maksamattomia velkoja ulosotto-perinnässä. Ulosotossa velallisen omaisuutta ulosmitataan vain sen verran, että velkojan saatava saadaan maksetuksi tai tehdään ne toimenpiteet, joita muun velvoitteen täytäntöönpano edellyttää. (Niemi ym. 2004.)

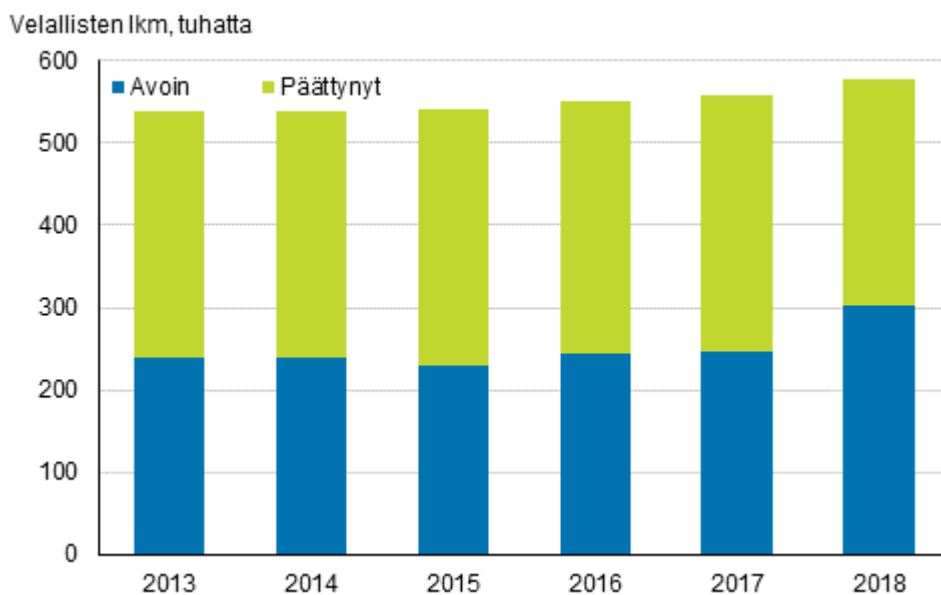
Yleistäytäntöönpano on erillistäytäntöönpanon vastakohta ja siinä pyritään selvittämään kaikki velallisen velkasuhteet ja käyttämään koko konkurssiomaisuus velkojen

maksuun. Välttämättömään toimeentuloonsa tarvitsema omaisuus on toki huomiotava. (Niemi ym. 2004.)

Ulosoton ja konkurssin yhteinen piirre on se, että molemmat poistavat velalliselta määräämisvallan, ulosotossa ulosoton kohteeseen ja konkurssissa kaikkeen konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen. Ulosotossa määräysvallan menetys tapahtuu omaisuuden ulosmittauksen myötä ja konkurssimenettelyssä määräysvalta menetetään tuomioistuimen päätöksen myötä kaikkeen konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen. (Linna & Leppänen 2014, 3.)

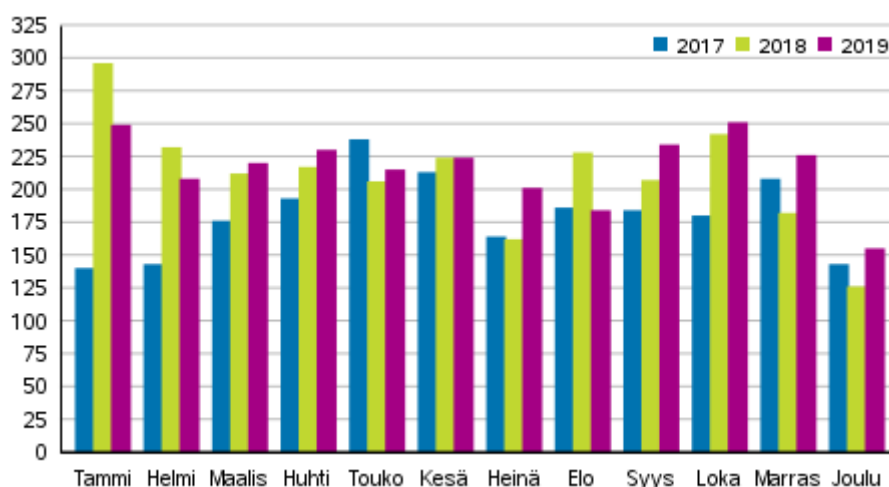
3.4 Tilastotietoa

Tilastokeskuksen tuoreimman ulosottoasioita koskevan julkaisun mukaan ulosottovelallisia oli vuoden 2018 lopussa 303 000 henkilöä. Ulosottovelallisten määrä kasvoi edellisen vuoden tasosta 23 prosenttia. Velallisten ulosottovelkojen määrä oli vuoden 2018 lopussa yhteensä 5,6 miljardia euroa. Ulosottovelallisista luonnollisia henkilöitä oli noin 94 prosenttia ja heillä oli velkaa keskimäärin 17 800 euroa henkeä kohden. Oikeushenkilöillä velkaa oli keskimäärin 26 300 euroa. Alla olevasta kuvioista näkyy ulosottovelallisten määrät vuosina 2013-2018. (Suomen virallinen tilasto 2019, Ulosottoasiat.)

Kuvio 1. Ulosottovelalliset vuosina 2013-2018, lkm (Ulosottoasiat, 2018. Tilastokeskus).

Tilastokeskuksen tammikuussa 2020 julkaiseman tilaston mukaan konkurssiasioiden määrä Suomessa oli kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuonna 2019 tammi-joulukuussa panttiin vireille 2597 konkurssia, joka on 63 konkurssia enemmän kuin vuonna 2018. Konkurssien määrä oli kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna 2,5 prosenttia. Alla olevasta kaaviosta on nähtävissä myös vireille pannut konkurssit vuonna 2017, jolloin niiden määrä oli 2168. (Suomen virallinen tilasto 2020, Konkurssit.)

Kuvio 2. Tammi-joulukuussa 2017-2019 vireille tulleet konkurssit (Konkurssit 2019, joulukuu. Tilastokeskus).

4 KONKURSSIIN ASETTAMISEN EDELLYTYKSET JA ESTEET

4.1 Konkurssikelpoisuus

Konkurssiin voidaan asettaa luonnollinen henkilö sekä yhteisö, säätiö ja muu oikeushenkilö. Lisäksi myös kuolinpesä ja konkurssipesä voidaan asettaa konkurssiin. Konkurssikelpoisia eivät puolestaan ole valtio, Ahvenanmaan maakunta, kunta, kuntayhtymä, valtion liikelaitos, itsenäinen julkisoikeudellinen laitos tai seurakunta. (Konkurssilaki 1 luku 3 §.) Vaikka konkurssimenettely on käytettävissä kaikenlaisia yllä

mainittuja velallisia kohtaan, ovat kohderyhmänä pääasiassa kuitenkin yritykset (HE 26/2003 vp, 6).

4.2 Konkurssiin asettamisen edellytykset

Konkurssiin asettamisen edellytyksenä on velallisen maksukyvyttömyys, eli velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä (Konkurssilaki 2 luku 1 §). Konkurssiin asettamista voi hakea sekä velallinen että velkoja (Konkurssilaki 1 luku 1 §). Velallisen maksukyvyttömyys on konkurssin yleinen edellytys riippumatta siitä, hakeeko konkurssiin asettamista velallinen vai velkoja (HE 26/2003, 37).

4.2.1 Velallisen maksukyvyttömyys

Konkurssilaissa on säädetty oletuksista, jotka osoittavat velallisen maksukyvyttömyyden. Niitä ovat maksujen lakkauttaminen, tulokseton ulosotto ja liiketoiminnanharjoittajia koskeva tulokseton maksukehoitus. Useimmiten maksukyvyttömyys voidaan todeta näiden oletusten perusteella. (Konkurssilaki 2 luku 3 §; HE 26/2003, 37 ja 41.)

Velallisen hakiessa itse konkurssia, se ilmoittaa hakemuksessa olevansa maksukyvyttö. Tällöin velallisen oletetaan automaattisesti olevan maksukyvyttö (Konkurssilaki 2 luku 3 §.) Velallisen katsotaan olevan itse parhaiten perillä taloudellisesta tilanteestaan, joten maksukyvyttömyys voidaan normaalisti todeta velallisen ilmoituksen perusteella (HE 26/2003, 41). Lainsäätäjä on arvioinut konkurssin seurauksien olevan niin ankaria, ettei kukaan hae konkurssia ilman taloudellista pakkoa. Tämän takia konkurssia hakeva velallinen asetetaan yleensä välittömästi konkurssiin. (Koulu & Lindfors 2010a, 66.)

4.2.2 Velkojan saatava

Velkojan hakiessa konkurssia, sillä on oltava velalliselta selvä saatava ja sen on osoitettava velallisen maksukyvyttömyys. Selvällä saatavalla tarkoitetaan lainvoimaiseen tuomioon tai velallisen allekirjoittamaan sitoumukseen perustuvaa saatavaa. Myös

suoraan ulosottoperintäkelpoiset saatavat, esimerkiksi verot, katsotaan selväksi saatavaksi. (Konkurssilaki 2 luku 2 §; Suojanen ym. 2011, 333.) Vaatimuksena on myös, ettei velkojan saatava saa olla liian vähäinen määrältään konkurssin tarkoitusperiin nähden (Konkurssilaki 2 luku 2 § 2 mom.; Könkkölä & Linna 2013, 84-91).

Velkoja pystyy osoittamaan velallisen maksukyvyttömyyden useimmiten aiemmin todettujen oletusten perusteella, eli esimerkiksi maksamattomien ulosottovelkojen perusteella. Velkoja voi myös antaa velalliselle konkurssiuhkaisen maksukehotuksen (yleensä haastemiehen kautta) ja jos velallinen ei maksa sitä viikon kuluessa tiedoksisuunnasta, velkoja voi vaatia velallisen asettamista konkurssiin. (Konkurssilaki 2 luku 3 §; Suojanen ym. 2011, 333.)

4.2.3 Koronaviruspandemian vaikutus

Opinnäytetyön kirjoittamishetkellä maailmalla ja Suomessa on meneillään koronaviruspandemia, jonka ennakoitaan aiheuttavan suuren määrän konkursseja. Tämän vuoksi Suomessa muutettiin väliaikaisesti (30.10.2020 asti) konkurssilain 2 luvun 3 §:aa, jossa säädetään maksukyvyttömyysolettamista. Kyseisestä pykälästä poistettiin kohta kolme, jonka mukaan velallisen maksukyvyttömyys voitaisiin todeta velkojan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen avulla. Hallituksen esityksen (46/2020) mukaan muutoksen tavoitteena on estää tilanteet, joissa koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutunut yritys asetettaisiin konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämistä koskevan maksukyvyttömyysolettaman perusteella. (HE 46/2020, 5.)

4.3 Konkurssin esteet

Konkurssihakemus ei automaattisesti johda velallisen konkurssiin asettamiseen, vaikka konkurssin edellytykset olisivatkin olemassa (Koulu 2009, 92).

Velallista ei voida asettaa konkurssiin, jos velallisen maksukyvyttömyys on vain tilapäistä. Tilapäinen maksukyvyttömyys tarkoittaa sitä, että velallisella ei ole välittömästi

käytettävissään varoja sen hetkisiin tarpeisiinsa, mutta varojen kertyminen on näköpiirissä, esimerkiksi toiminnan kausiluontoisuuden vuoksi. Maksukyky konkurssien osalta arvioidaan aina tapauskohtaisesti. (HE 26/2003, 37-38.)

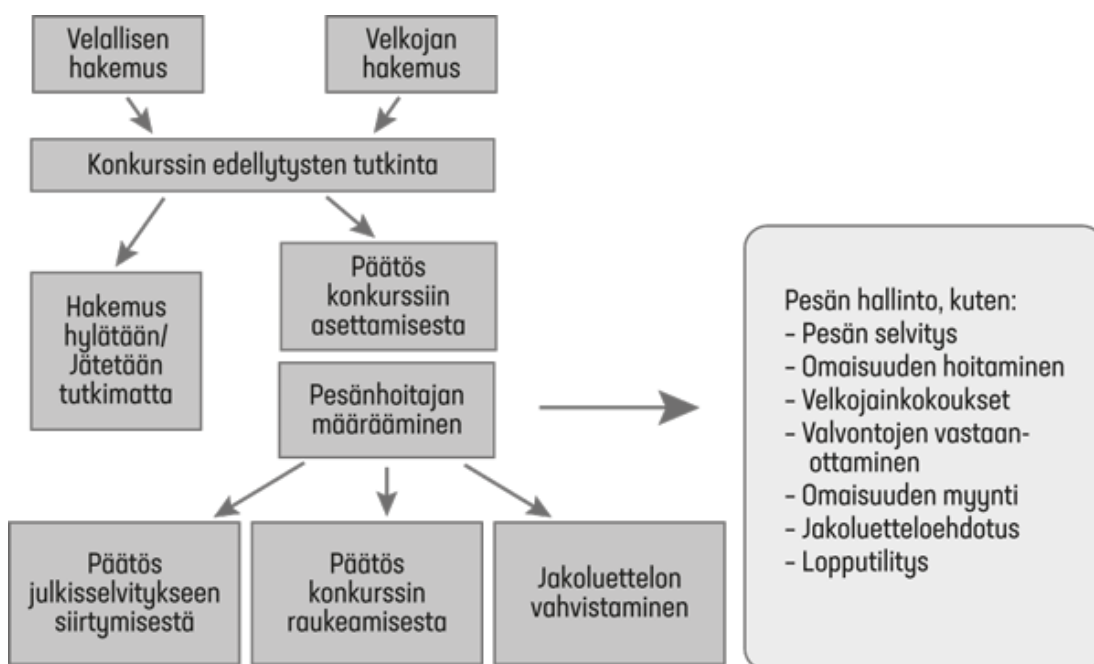
Konkurssihakemus voidaan jättää kokonaan tutkimatta, jos velkojan saatava on vähäinen (Konkurssilaki 2 luku 2 § 2 mom.). Laissa ei ole kerrottu saatavan vähimmäismäärää, mutta hallituksen esityksen mukaan velkojalla ei ole oikeutta hakea velallista konkurssiin, jos saatava on ”vain enintään muutamia satoja euroja” (HE 26/2003, 40). Hakemus voidaan jättää tutkimatta myös siinä tapauksessa, että konkurssiin asettaminen olisi konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaista tai selvästi hyvän perintätavan vastaista (Konkurssilaki 2 luku 2 § 2 mom.).

Konkurssin esteenä voi olla myös velkojalla oleva vakuus (Koulu 2009, 99). Konkursilain mukaan velallista ei voida asettaa velkojan hakemuksesta konkurssiin, jos velkojalla on velallisen omaisuuteen maksun turvaava panttioikeus tai muu siihen rinnastettava vakuus (Konkurssilaki 2 luku 4 §). Tämä säännös perustuu siihen, että velkoja ei voi vaatia velallisen konkurssia, jos velkoja pystyy ottamaan maksun saatavalleen sille asetetusta vakuudesta (Könkkölä & Linna 2013, 117).

Koulun mukaan käytännössä tavallisin este konkurssiin asettamiselle on yrityssaneeraus (Koulu 2009, 97). Yrityssaneeraus- ja velkajärjestelylain mukaan, jos vireillä on hakemus yrityksen saneerauksesta tai yksityishenkilön velkajärjestelystä, konkurssihakemusta ei saa ratkaista ennen kuin päätös saneerausmenettelyn tai velkajärjestelyn aloittamisesta on tehty. (Laki yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47, 24 § 1 mom.; Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57, 20 § 1 mom.) Konkurssihakemuksen käsittelyä tulee näissä tilanteissa siirtää, kunnes päätös yrityksen saneerauksesta tai yksityishenkilön velkajärjestelystä on tehty. Mikäli päätös on kielteinen, konkurssihakemusta voidaan ryhtyä käsittelemään uudelleen, kun taas myönteisen päätöksen myötä konkurssihakemus raukeaa. (Koulu 2009, 97.)

5 KONKURSSIMENETTELYN VAIHEET

Konkurssimenettelyssä tuomioistuimelle kuuluu päätöksenteko konkurssin aloittamisesta, raukeamisesta tai muusta menettelyn ennenaikaisesta päättämisestä sekä konkurssisaatavia koskevan jakoluettelon vahvistaminen ja riitautusten ratkaiseminen. Tuomioistuin määrää myös pesänhoitajan, mutta muilta osin konkurssipesä päättää pääsääntöisesti itse toiminnastaan. (HE 26/2003, 18-19.) Alla oleva kuvio selventää konkurssimenettelyn vaiheita:

Kuvio 3. Konkurssimenettelyn vaiheet (Linna 2019, 262.)

5.1 Velallisen tai velkojan hakemus

Konkurssiasia pannaan vireille kirjallisella hakemuksella, josta on käytävä ilmi hakijan perusteltu vaatimus, velallisen nimi ja kotipaikka sekä henkilö- tai y-tunnus sekä hakijan tai hänen edustajansa yhteystiedot. Lisäksi hakemuksesta on käytävä ilmi, millä perusteella tuomioistuin on toimivaltainen. (Konkurssilaki 7 luku 5 §.) Asian voi käsitellä se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä on velallisen yleinen oikeuspaikka tai jonka tuomiopiirissä velallisen toimintaa on pääasiassa hoidettu tai harjoitettu (Konkurssilaki 7 luku 1 §).

Konkurssiin asettamista voi siis hakea velallinen tai velkoja (Konkurssilaki 1 luku 1 §). Konkurssia ei voi hakea kuka tahansa, jos siihen ei ole laissa säädettyjä perusteita. Esimerkiksi viranomainen, konkurssiasiamies tai ulosottomies ei voi hakea velallista konkurssiin (Könkkölä & Linna 2013, 80).

Tuomioistuimella on velvollisuus tutkia, onko konkurssiin asettamiselle edellisessä kappaleessa kerrotut edellytykset olemassa (Konkurssilaki 7 luku 11 §). Tuomioistuimen kansliassa tutkitaan ensinnäkin saapuneesta konkurssihakemuksesta, että siitä ilmenevät kaikki vaadittavat asiat. Puutteellinen hakemus palautetaan hakijalle täydennettäväksi määräajassa (Könkkölä & Linna 2013, 126). Konkurssiin asettaminen ei voi perustua pelkästään velallisen myöntämiseen, vaan tuomioistuin tutkii konkurssiin asettamisen edellytykset joka tapauksessa (HE 26/2003, 91).

Konkurssihakemuksen käsittely käräjäoikeudessa tapahtuu yleensä käräjäoikeuden kansliassa istuntoa järjestämättä (Koulu & Lindfors 2010a, 73). Mikäli velkoja on hakenut konkurssia, tuomioistuin antaa konkurssihakemuksen tiedoksi velalliselle ja varaa tälle tilaisuuden antaa kirjallinen lausuma määräpäivään mennessä (Konkurssilaki 7 luku 8 § 1 mom.).

Jos velallinen vastustaa konkurssia, asia käsitellään yleensä istunnossa. Asia voidaan käsitellä kansliassa vain, jos tuomioistuin pitää istutokäsittelyä tarpeettomana eikä velallinen ole pyytänyt istutokäsittelyä (Konkurssilaki 7 luku 8 § 2 mom.). Velallisella on siis mahdollisuus vastustaa konkurssiin asettamista tai hakea yrityssaneerausmenettelyn aloittamista konkurssin sijasta. Suojasen ym. mukaan lähes joka kolmannessa tapauksessa velkoja peruuttaa hakemuksen velalliselta saamansa maksun vuoksi. Jos muuta ratkaisua ei löydy, velallinen asetetaan konkurssiin. (Suojanen ym. 2011, 336.)

5.2 Konkurssiin asettaminen ja sen oikeusvaikutukset

Konkurssi alkaa, kun tuomioistuin tekee päätöksen velallisen asettamisesta konkurssiin (Konkurssilaki 1 luku 4 §). Tuomioistuimen päätökseen on merkittävä päätöksen

antamisen tai julistamisen kellonaika ja konkurssihakemuksen vireilletulopäivä (Konkurssilaki 7 luku 12 §).

Konkurssin alkamisen ensimmäinen ja tärkein oikeusvaikutus on velallisen määräysvallan menetys, eli velallinen ei voi enää itse määrätä konkurssipesään kuuluvasta omaisuudestaan (Konkurssilaki 3 luku 1 §). Konkurssipesään kuuluvalla omaisuudella tarkoitetaan sitä omaisuutta, joka velallisella on konkurssin alkaessa ja jonka velallinen saa ennen konkurssin päättymistä. Luonnollisen henkilön konkurssipesään ei kuitenkaan kuulu hänen konkurssin alkamisen jälkeen saamansa omaisuus tai ansaitsemansa tulo. (Konkurssilaki 5 luku 1 §.) Velallisella säilyy kuitenkin omistusoikeus määräysvallan menetyksestä huolimatta siihen asti, kunnes omaisuus realisoidaan pesän hallinnon toimesta (Könkkölä & Linna 2013, 255).

Velallinen ei voi määräysvallan menetyksen myötä esimerkiksi luovuttaa tai pantata omaisuutta, eikä hän myöskään ole oikeutettu ottamaan vastaan konkurssipesälle kuuluvia maksuja tai muita suorituksia (HE 26/2003, 46-47). Määräysvallan menetykseen liittyy myös se, että konkurssipesän on päästävä käyttämään puhevaltaa konkurssipesän varallisuutta koskevissa oikeudenkäynneissä ja muissa lainkäyttömenettelyissä (Koulu 2009, 160). Jos konkurssin alkaessa on vireillä tällainen oikeudenkäynti velallisen ja kolmannen osapuolen välillä, konkurssipesälle on varattava tilaisuus jatkaa oikeudenkäyntiä. Mikäli konkurssipesä ei käytä tätä tilaisuutta, velallinen voi jatkaa oikeudenkäyntiä, mutta konkurssipesä voidaan velvoittaa korvaamaan vastapuolelle vain puhevallan käyttämisestä toiselle osapuolelle aiheutuneet kulut. (Konkurssilaki 3 luku 3 § 1 mom.; HE 26/2003, 49-50.)

Konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen ei saa kohdistaa ulosottoimia konkurssi-saatavan perimiseksi (Konkurssilaki 3 luku 5 §). Määräysvallan menettämisen takia velallinen ei voi enää maksaa velkojaan, joten mahdollisesti kesken oleva ulosotto on keskeytettävä konkurssin alettua. Ulosmitattu omaisuus ja mahdollisesti kertyneet rahat tulee palauttaa konkurssipesälle. Konkurssipesä voi kuitenkin vaatia täytäntöönpanon jatkamista konkurssipesän lukuun. Esimerkiksi julkinen huutokauppa tai panttiomaisuuden realisointi voidaan tehdä ulosottomiehen toimesta konkurssipesän luvalla. (Konkurssilaki 3 luku 6 §; Suojanen ym. 2011, 338.)

Koulun (2009, 151) mukaan konkurssin oikeusvaikutukset jaetaan yleensä henkilökohtaisiin, varallisuus oikeudellisiin ja prosessioikeudellisiin. Ensisijaisia vaikutuksia ovat varallisuus oikeudelliset vaikutukset eli käytännössä määräysvallan menetys. Prosessioikeudelliset vaikutukset ovat seurausta varallisuus oikeudellisista muutoksista, joita konkurssi saa aikaan. Niihin kuuluu konkurssipesän puhevallan käyttö pesän varallisuutta koskevissa oikeudenkäynneissä. Henkilökohtaiset vaikutukset liittyvät velalliseen tai oikeushenkilön ollessa kyseessä sen lakimääräisiin edustajiin ja niistä säädetään konkurssilain 4 luvussa. (Koulu 2009, 151-161.)

Konkurssin myötä velallisen liiketoiminta yleensä lakkaa ja velallisen sopimukset purkautuvat, ellei pesä tahdo toisin (Suojanen ym. 2011, 338). Konkurssipesällä on oikeus sitoutua velallisen tekemään sopimukseen ilmoittamalla siitä vastapuolelle kohtuullisessa ajassa. Vastapuolella on kuitenkin oikeus purkaa sopimus, jos siihen on sopimuksen henkilökohtaisesta luonteesta johtuva tai muu erityinen syy. (Konkurssilaki 3 luku 8 §.) Konkurssipesä voi esimerkiksi hyödyntää velallisen vuokratilaa, mutta tällöin konkurssipesän tulee maksaa korvaus vuokranantajalle (Suojanen ym. 2011, 338).

5.3 Konkurssipesän hallinto

Konkurssipesässä ylintä päätösvaltaa käyttävät velkojat siltä osin kuin asia ei kuulu lain mukaan pesänhoitajan hoidettavaksi tai päätettäväksi (Konkurssilaki 14 luku 2 §). Pesänhoitajan tehtävistä säädetään konkurssilain 14 luvussa ja velkojien päätösvalan käyttämisestä luvussa 15. Konkurssipesän hallinnon valvontaa hoitaa oikeusministeriön yhteydessä toimiva konkurssiasiamies, jonka tehtävänä on esimerkiksi seurata konkurssipesän toimintaa ja valvoa, että konkurssipesää hoidetaan lain ja hyvän pesänhoitotavan mukaisesti (Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109, 1 §).

5.3.1 Pesänhoitajan määrääminen

Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen konkurssiin asettamisesta, tuomioistuin määrää konkurssipesälle pesänhoitajan. Pesänhoitajia voidaan määrätä enemmänkin kuin yksi, jos konkurssipesä on suuri tai tehtävän laajuus vaatii sitä. (Konkurssilaki 8 luku 1 § 1

mom.) Suurimmille velkojille on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen pesänhoitajan määräämistä (Konkurssilaki 8 luku 1 § 2 mom.). Yleensä pesänhoitajaksi nimitetään suurimpien velkojien ehdottama henkilö (Suojanen ym. 2011, 336). Pesänhoitajalla tulee konkurssilain mukaan olla tehtävän vaatima kyky, taito ja kokemus. Hän ei saa olla velalliseen eikä velkojaan sellaisessa suhteessa, joka voisi vaarantaa hänen riippumattomuuttaan tai puolueettomuuttaan. (Konkurssilaki 8 luku 5 § 1 mom.) Useimmiten pesänhoitajaksi määrätään lakimies, joka toimii asianajajana (Koulu & Lindfors 2010b, 83-84).

Pesänhoitaja hoitaa konkurssipesän juoksevaan hallintoon liittyviä toimenpiteitä. Pesänhoitaja ottaa haltuun pesään kuuluvan omaisuuden ja huolehtii sen hoitamisesta ja säilyttämisestä. Hän ryhtyy perimään velallisen saatavia ja turvaamaan pesälle kuuluvia oikeuksia. Pesänhoitaja myös irtisanoo työsuhteita ja sopimussuhteita, joiden voimassaolo ei ole pesänhoidon kannalta tarpeellista. Pesänhoitajalla on oikeus saada kaikki mahdolliset tiedot koskien velallisen taloudellisia asioita. Pesänhoitaja siis selvittää pesän laajuuden ja laatii pesäluettelon velallisen varoista ja veloista. Pesänhoitajan tehtävänä on myös pesään kuuluvan omaisuuden myynnistä huolehtiminen. Lisäksi pesänhoitaja huolehtii konkurssivalvonnan järjestämisestä, jako-osuusehdotuksen laatimisesta sekä varojen tilittämisestä velkojille. (Konkurssilaki 14 luku 5 §; Suojanen ym. 2011, 336-337.)

5.3.2 Pakolliset pesän hallintoon liittyvät selvitykset

Pesänhoitajan on laadittava kahden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta pesäluettelo sekä velallisselvitys (Konkurssilaki 9 luku 1 ja 2 §). Näiden selvitysten tavoitteena on saattaa pesä siihen kuntoon, että omaisuus voidaan myydä ja kertyneet varat voidaan jakaa velkojille. Pesänhoitaja selvittää velallisen varallisuuden, velat ja muut sitoumukset ja lopputuloksena syntyy pesäluettelo. Velallisselvityksestä puolestaan ilmenee velallisen liiketoimintaan liittyviä asioita sekä konkurssiin johtaneet syyt. Selvitys täydentää pesäluetteloita. Nämä selvitykset muodostavat yhdessä kokonaisuuden, jonka pohjalta tehdään päätös konkurssipesän selvittämisestä, konkurssin raukeamisesta tai jatkumisesta tai siirtymisestä julkisselvitykseen. (Könkkölä & Linna 2013, 226-227.)

5.3.3 Velkojainkokous

Velkojat käyttävät päätösvaltaansa velkojainkokouksessa, joka voidaan pitää tarvittaessa myös puhelimen tai videon välityksellä (Konkurssilaki 15 luku 2 §). Kokous pidetään tuomioistuimessa yleensä noin kuukauden kuluttua konkurssiin asettamisesta ja sinne kutsutaan paikalle suurimmat velkojat. Velallinen vahvistaa tässä tilaisuudessa pesänhoitajan laatiman pesäluettelon oikeaksi. Tilaisuudessa tehdään päätös konkurssin jatkumisesta, raukeamisesta tai peruuntumisesta. (HE 26/2003, 10.) Velkojainkokous on pidettävä ensimmäisen kerran kahden kuukauden kuluessa pesäluettelon valmistumisesta ja kuuden kuukauden kuluessa konkurssin alkamisesta. Muutoin velkojainkokous pidetään tarvittaessa. (Konkurssilaki 15 luku 6 § 1 mom.)

5.4 Konkurssin peruuntuminen

Konkurssin peruuntuminen tarkoittaa sitä, että konkurssi päättyy lyhyessä määräajassa konkurssiin asettamispäätöksen jälkeen. Konkurssin peruuntuminen on eri asia kuin konkurssihakemuksen peruuttaminen, joka on tehtävä ennen kuin käräjäoikeus tekee päätöksen konkurssin alkamisesta. (Könkkölä & Linna 2013, 282.) Konkurssin peruuntumisen edellytyksenä on, että peruutushakemus on tehty kahdeksan päivän kuluessa siitä, kun velallinen on asetettu konkurssiin. Lisäksi peruuntumiselle on esitettävä pätevä syy. (Konkurssilaki 7 luku 13 §.) Konkurssin peruuttamista voivat hakea konkurssihakemuksen tehnyt velkoja ja velallinen yhdessä tai velallisen yksin, jos velallinen on asetettu konkurssiin sen omasta hakemuksesta. Konkurssin peruuntumisesta tekee päätöksen sama käräjäoikeus, joka asetti velallisen konkurssiin (Könkkölä & Linna 2013, 282).

5.5 Konkurssin raukeaminen

Konkurssi raukeaa, jos konkurssipesän varat eivät riitä konkurssimenettelyn kustannusten suorittamiseen, eikä kukaan velkojista ota kustannuksia vastatakseen. Konkurssi raukeaa myös siinä tapauksessa, että konkurssipesän varoista velkojille tuleva kertymä jäisi niin vähäiseksi, ettei konkurssin jatkamista voida pitää tarkoituksenmukaisena. (Konkurssilaki 10 luku 1 §.)

Konkurssin raukeamispäätöstä ei voida tehdä ennen kuin pesäluettelo ja velallisselvitys on laadittu. Konkurssin raukeamista voi hakea pesänhoitaja, velkoja, velallinen tai konkurssiasiamies. Ennen hakemuksen tekemistä pesänhoitajan on varattava suurimmille velkojille tilaisuus tulla kuulluksi. Pesänhoitajan on tehtävä esitys konkurssin raukeamisesta ilman aiheetonta viivästystä sen jälkeen, kun on käynyt ilmi, että raukeamiselle on olemassa peruste. (Konkurssilaki 10 luku 2 §; Könkkölä & Linna 2013, 291).

Kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen konkurssin raukeamisesta, konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset lakkaavat välittömästi, ellei tuomioistuin ole erityisestä syystä määrännyt toisin (Konkurssilaki 3 luku 11 §).

5.6 Julkisselvitys

Julkisselvitys on konkurssin raukeamisen vaihtoehto (Könkkölä & Linna 2013, 324). Tuomioistuin voi tehdä konkurssiasiamiehen esityksestä päätöksen, että konkurssi jatkuu julkisselvityksenä. Julkisselvitys tarkoittaa sitä, että konkurssivarallisuuden hallinnointi siirtyy julkisselvittäjälle ja konkurssipesän hallinto lakkaa. Julkisselvitykseen voidaan siirtyä, jos sitä pidetään perusteltuna esimerkiksi pesän varojen vähäisyyden takia. Lisäksi syynä voi olla velalliseen tai konkurssipesään kohdistuvat selvitystarpeet tai muu erityisen syy. Julkisselvityksen tavoitteena on talousrikollisuuden ja harmaan talouden estäminen. (Konkurssilaki 11 luku 1 §; Linna 2019, 269.)

5.7 Jakoluettelon vahvistaminen

Jos pesäluettelon ja velallisselvityksen valmistuttua ei ole tehty hakemusta konkurssin raukeamiseksi, pesänhoitaja määrää valvontapäivän, jolloin velkojien on viimeistään ilmoitettava saatavansa pesänhoitajalle (Konkurssilaki 12 luku 5 §). Velkojalla on oikeus valvoa saatavansa ja velkojan on ilmoitettava saatavansa kirjallisesti pesänhoitajalle viimeistään pesänhoitajan määräämänä valvontapäivänä, jos se haluaa jako-osuutta konkurssisaatavalleen (Konkurssilaki 12 luku 1 ja 6 §). Konkurssisaatavalla

tarkoitetaan sellaista saatavaa, joka on syntynyt ennen konkurssin alkamista (Konkurssilaki 1 luku 5 §). Pesänhoitaja tarkastaa valvottujen saatavien aiheellisuuden ja etuoi-
keuden (Konkurssilaki 12 luku 14 §). Tämän jälkeen pesänhoitaja laatii valvontojen
perusteella ehdotuksen jakoluetteloksi (Konkurssilaki 13 luku 1 §).

Pesänhoitaja toimittaa jakoluetteloehdotuksen tai tiedon sen valmistumisesta velalli-
selle sekä velkojille, jotka ovat sitä pyytäneet (Konkurssilaki 13 luku 2 § 2 mom.).
Velkojien ja velallisen kuulemisen jälkeen pesänhoitaja tekee jakoluetteloehdotukseen
riitautusten ja lausumien perusteella tarvittavat korjaukset ja laatii varsinaisen jako-
luettelon (Konkurssilaki 13 luku 10 §). Jakoluettelo toimitetaan tuomioistuimeen, joka
tutkii riitautukset sekä sen, että jakoluettelo täyttää lain vaatimukset. Tämän jälkeen
jakoluettelo vahvistetaan ja määrätään, mille saataville jako-osuutta maksetaan. (Kon-
kurssilaki 13 luku 14 §.)

Jakoluettelon vahvistamisen jälkeen konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta ryhdytään
muuttamaan rahaksi ja se on tehtävä pesän kannalta edullisimmalla tavalla niin, että
siitä saadaan mahdollisimman hyvä myyntitulo (Konkurssilaki 17 luku 3 §).

5.8 Konkurssin päätyminen

Kun konkurssipesän varallisuus on muutettu rahaksi, jaetaan jäljellä olevat varat vel-
kojille vahvistetun jakoluettelon mukaisesti (Konkurssilaki 18 luku 1 §). Pesänhoitajan
tulee laatia lopputilitys, joka sisältää selvityksen konkurssipesän hallinnosta ja velko-
jien jako-osuuksista (Konkurssilaki 19 luku 1-2 §). Lopputilitys hyväksytään velko-
jainkokouksessa (Konkurssilaki 19 luku 4 §). Kun lopputilitys on hyväksytty, kon-
kurssi päättyy (Konkurssilaki 19 luku 7 §).

Konkurssilla ei ole veloista vapauttavaa vaikutusta, eli velallinen vastaa konkurssin
jälkeenkin veloista siltä osin, kuin niille ei ole kertynyt konkurssissa täyttä suoritusta.
Vastuun jatkumisella on käytännön merkitystä vain silloin, kun konkurssivelallisena
on luonnollinen henkilö. Jos konkurssivelallinen on oikeushenkilö, velkavastuu ei voi
toteutua, koska konkurssi yleensä lopettaa yhtiön toiminnan ja sen oikeustoimikelpoi-
suus päättyy. (Konkurssilaki 1 luku 6 §; Linna 2019, 255.) Osakeyhtiölain mukaan

osakeyhtiö katsotaan purkautuneeksi, kun konkurssin lopputilitys on hyväksytty ja näin myös velkavastuu päättyy. Suojasen ym. mukaan yleensä konkurssiyrityksen omistajille jää yhtiömuodosta riippumatta huomattavat henkilökohtaiset velkavastuut yritystoiminnan epäonnistuttua. Yrittäjä joutuu usein hakeutumaan yksityishenkilön velkajärjestelyyn. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624, 20 luku 25 § 2 mom; Suojanen ym. 2011, 349-350.)

6 KONKURSSIMENETTELYN ERI VAIHEIDEN VAIKUTUKSET ULOSOTON VIREILLETULON JA TÄYTÄNTÖÖNPANOON

Tässä kappaleessa käsitellään opinnäytetyön tutkimusongelmaa: Miten konkurssimenettelyn eri vaiheet vaikuttavat ulosoton vireilletuloon ja täytäntöönpanoon. Pääpaino on vireilletulossa, koska opinnäytetyön lopputuloksena syntyi konkurssi-asioiden ohje ulosottovirastojen kirjaamohenkilökunnan käyttöön. Tämän vuoksi aihetta käsitellään lähinnä niiden asioiden osalta, jotka vaikuttavat ulosottovirastojen kirjaamossa työskentelyyn. Aihetta oli tärkeä rajata myös siksi, ettei se paisu liian laajaksi, koska konkurssi-asioiden kokonaisuus on todella laaja.

Kaikki edellisessä kappaleessa kerrotut konkurssimenettelyn vaiheet eivät vaikuta ulosottoon mitenkään. Konkurssi- ja ulosottomenettelyt eivät voi olla samaan aikaan käynnissä, mutta ulosottomenettelyä voidaan pesänhoitajan pyynnöstä toteuttaa konkurssiomaisuuden realisoinnissa (Konkurssilaki 3 luku 5 § ja 6 §). Ulosottoon ja kirjaamon työhön vaikuttavia konkurssimenettelyn vaiheita ovat lähinnä sen alussa ja lopussa olevat vaiheet, eli konkurssiin asettaminen, konkurssin raukeaminen tai muu ennenaikainen loppuminen. Konkurssimenettelyn ”sisällä” olevilla vaiheilla, esimerkiksi pesän hallintoon liittyvillä asioilla ei ole ulosoton vireilletuloon vaikutuksia.

Tässä kappaleessa on käytetty lähteenä lain ja oikeuskirjallisuuden lisäksi ulosottoviraston henkilökunnan haastatteluja, joita tehtiin kolme kappaletta. Haastattelukysymyksiä käydään läpi teorian ja lainsäädännön kanssa lomittain.

Haastateltavat työskentelevät Satakunnan ulosottovirastossa kihlakunnanvoutina (H1), kihlakunnanulosottomiehenä (H2) ja perintäsihteerinä (H3). Haastattelukysymykset olivat kaikille lähes samat, hieman soveltaen kunkin henkilön työtehtävän mukaan. Kysymykset ovat opinnäytetyön liitteenä. Haastateltavien nimiä ei mainita henkilöiden yksityisyyden suojaamiseksi.

6.1 Miten ulosoton virkamiehet kokevat tuntevansa konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutukset ulosottoon?

Kysyin haastateltavilta, miten hyvin he arvioivat tuntevansa konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutukset ulosottoon. Kihlakunnanulosottomies kertoi tuntevansa ne omasta mielestään hyvin, mutta totesi myös, että aina voi oppia lisää. Konkurssiasioita on hänen mukaansa käsitelty silloin tällöin yhteisissä ja kihlakunnanulosottomiesten omissa koulutuksissa, mutta viimekerrasta on jo aikaa, joten kertaus ei olisi pahitteeksi. (H2.)

Perintäsihteerin kertoi konkurssimenettelyn olevan peruspiirteiltään tuttu ja varsinkin kirjaamon työtehtävien osalta. Haastattelemani sihteerillä on oikeustradenomin koulutus. Hän mainitsi, että niissä opinnoissa jonkin verran käsiteltiin ulosotto- ja konkurssilainsäädäntöä ja tästä on ollut apua myös ulosoton työtehtävissä. Ulosottoviraston järjestämässä koulutuksissa konkurssiasioita ei ole hänen mukaansa juurikaan käsitelty. Sihteerin totesi tukeutuvansa konkurssiasioissa kirjaamisohjeisiin sekä kollegoilta saatuun tietoon. Hän kertoi ottavansa mielellään vastaan kaiken lisätiedon aiheesta ja odottaa innolla tämän opinnäytetyön lopputuloksena valmistuvaa konkurssiasioiden kirjaamisohjetta. (H3.) Kihlakunnanvouti totesi tuntevansa vaiheet ja vaikutukset pääpiirteittäin. Koulutusta hän kertoi saaneensa joskus kauan sitten, joten koulutus aiheesta olisi varmasti paikallaan. (H1.)

6.2 Kuinka usein ulosoton virkamiehet työskentelevät konkurssiasioiden parissa?

Tiedustelin haastatelluilta virkamiehiltä, kuinka usein he ovat konkurssiasioiden kanssa tekemisissä ja ovatko he huomanneet niiden lisääntyneen viime aikoina. Perintäsihteerin kertoi, että konkurssiasioita tulee hänen työssään vastaan lähes viikoittain. Käytännössä nämä tarkoittavat konkurssin alkamiseen tai raukeamiseen (tai muuhun

loppumiseen) liittyviä ilmoituksia sekä hakemuksia, joissa on konkurssipesä hakijana tai velallisenä. Satakunnan ulosottoviraston kirjaamossa konkurssiasioita ovat hänen mukaansa käsitelleet pääasiassa tietyt henkilöt. Tavoitteena kuitenkin olisi, että tulevaisuudessa konkurssiasioita osaisivat hoitaa kaikki viraston kirjaajat. Sihteeri kertoi huomanneensa konkurssiasioden lisääntyneen viime aikoina ja uskoo meneillään olevan koronaviruspandemian lisäävän konkurssseja entisestään. (H3.)

Kihlakunnanulosottomies puolestaan kertoi työskentelevänsä konkurssiasioden parissa muutaman kerran vuodessa, ei välttämättä edes kuukausittain. Hän ei ole huomannut konkurssiasioden erityistä lisääntymistä ainakaan vielä. ”Jää nähtäväksi onko koronalla vaikutusta konkurssien lisääntymiseen”, hän totesi. (H2.) Kihlakunnanvouti kertoi, ettei kovinkaan usein ole työssään tekemisissä konkurssiasioden kanssa. Lähinnä häneltä tullaan kysymään neuvoa, miten konkurssit vaikuttavat ulosottomenettelyyn. Hän ei myöskään ole huomannut konkurssien erityistä lisääntymistä viime aikoina. (H1.)

Vastaukset olivat siis hieman erilaiset, riippuen keneltä kysyttiin. Uskon erojen vastauksissa johtuvan siitä, että kirjaamoon tulee käsiteltäväksi kaikkien velallisten asiat. Kun asiat laitetaan kirjaamosta eteenpäin täytäntöönpanoon, ne jakaantuvat usean kihlakunnanulosottomiehen kesken, sen mukaan kenen velallinen on kysymyksessä. Tämän vuoksi sihteeri kokee asioita olevan useammin kuin ulosottomies. Kihlakunnanvoudit toimivat ulosottomiesten esimiehinä, joten he toimivat lähinnä ”neuvonantajina” ja auttavat ongelmatilanteissa.

6.3 Pälletäkkäiset maksukyvyttömyysmenettelyt

Tärkeä huomioitava asia konkurssimenettelyn eri vaiheiden ja ulosoton yhteyttä tutkiessa on se, että konkurssi- ja ulosottomenettelyt eivät voi olla samaan aikaan käynnissä. Konkurssi syrjäyttää ulosoton, joten ulosottoa ei saa viedä eteenpäin konkurssin aikana. Uusi ulosottoasia ei voi tulla konkurssin alkamisen jälkeen vireille ja käynnissä oleva ulosotto keskeytyy. (Konkurssilaki 3 luku 5 § ja 6 §; Linna 2019, 254.)

6.4 Konkurssin alkaminen ja ulosotto

Ulosottoon liittyvät konkurssin oikeusvaikutukset alkavat vasta silloin, kun käräjäoikeus on tehnyt päätöksen velallisen asettamisesta konkurssiin. Pelkkä konkurssin hakeminen ei vielä vaikuta käynnissä olevaan ulosottomenettelyyn tai estä mahdollisuutta käynnistää ulosottomenettelyä. (Linna & Könkkölä 2013, 186.)

Kuten konkurssin alkamisen oikeusvaikutusten yhteydessä todettiin, konkurssin alkamisen myötä konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen ei saa kohdistaa ulosottoa (Konkurssilaki 3 luku 5 §). Konkurssiin kuuluvat lähtökohtaisesti kaikki velallisen varat ja velat, kun ulosotto puolestaan on velkakohtaista täytäntöönpanoa. Ulosoton toimittamisen myötä ulosottovelkojalla olisi tietynlainen etuoikeus, joten ulosoton salliminen konkurssin rinnalla olisi konkurssin tarkoituksen vastaista. (Könkkölä & Linna 2013, 185-186.)

Myös vireillä oleva ulosottoasia keskeytyy konkurssin myötä eikä ulosottomenettelyä voida jatkaa. Konkurssin alkamisen jälkeen ulosottoasia pysyy kuitenkin vireillä enintään konkurssin alkamista seuraavan kuuden kuukauden ajan (kuluva kuukausi loppuun + 6 kuukautta). Ulosottoasian täytäntöönpanoa voidaan jatkaa, mikäli konkurssi tätä ennen peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa. (Konkurssilaki 3 luku 5 §; Ulosottoaari 3 luku 97 §). Tämä kuuden kuukauden päällekkäisyys johtuu Koulun ja Lindforsin (2009, 89-90) mukaan siitä, että huomattava osa konkurseista raukeaa tai lakkaa enneaikaisesti.

Konkurssin alkamisesta ilmoitetaan kihlakunnanulosottomiehelle ja hänen tehtävänsä on tarkistaa, onko konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta ulosmitattu ennen konkurssin alkamista. Mikäli on, ulosmitattu omaisuus ja mahdollisesti kertyneet rahavarat täytyy luovuttaa konkurssipesälle. Konkurssipesä voi kuitenkin halutessaan vaatia täytäntöönpanon jatkamista konkurssipesän lukuun. (Konkurssilaki 3 luku 6 §.) Tämä tarkoittaa sitä, että konkurssipesä tulee ulosottoasiaan hakijaksi ja ulosotosta kertyneet varat tilitetään konkurssipesälle (Könkkölä & Linna 2013, 187-188).

Konkurssilain mukaan konkurssipesää vastaan ei saa edes nostaa kannetta, jonka tarkoituksena olisi hankkia ulosottoeruste konkurssisaatavan perimiseksi. Panttivelkojalla on kuitenkin oikeus nostaa kanne saatavan perimiseksi panttiomaisuudesta. (Konkurssilaki 3 luku 4 § 1 mom.)

Käytännössä edellä kerrotut asiat tarkoittavat ulosotossa sitä, että konkurssin alkamisesta tulee ilmoitus käräjäoikeudelta ulosottoviraston sähköpostiin, josta se välitetään ulosottoviraston kirjaamoon sekä asiaa hoitavalle kihlakunnanulosottomiehelle. Myös pesänhoitajalta tulee useimmiten ilmoitus konkurssin alkamisesta varsinkin silloin, kun pesänhoitaja haluaa erilaisia selvityksiä. (H2 & H3.)

Ulosottovirastoissa on käytössä Uljas-niminen tietojärjestelmä. Kirjaamossa konkurssin alkamisilmoituksen myötä Uljaassa merkitään juridiselle henkilölle konkurssikielto ja luonnolliselle henkilölle estetilityskielto. Nämä estemerkinnät estävät ulosottoimet, vaikka asiat pysyvät ulosotossa vireillä konkurssin alkamista seuraavan kuuden kuukauden ajan. Konkurssin alkamisen jälkeen ulosottoon tulevat asiat liitetään konkurssikieltoisiin. Lisäksi velallisen tietoihin lisätään konkurssin tiedot, eli aloituspäivämäärä ja käräjäoikeuden päätöksen tiedot. (H3; Ulosottoviraston kirjaamon ohje, 2020.)

Kirjaamossa merkitystä kiellosta tulee kihlakunnanulosottomiehelle ilmoitus Uljaassa hänen ilmoitustaululleen, jonka jälkeen hän siirtää velallisen ”työn alla” -työpinoonsa odottamaan kuluvan kuukauden loppuun + sitä seuraavan 6 kuukauden (1+6 kuukautta) kulumista. Ulosmittaukset pysyvät voimassa tuon ajan ja ne perutaan vain pesänhoitajan pyynnöstä (esimerkiksi silloin, jos pesänhoitaja on myynyt konkurssipesään kuuluvaa ulosmitattua omaisuutta). (H2.)

Haastatteleman kihlakunnanulosottomies kertoi, että vaikka ulosottotoimenpiteitä ei saa tehdä konkurssin alkamisen jälkeen, poikkeuksena ovat yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä henkilöyhtiöiden yhtiömiehet. Näiden kohdalla saadaan ulosmitata uutta omaisuutta ja palkkaa, eläkettä ja elinkeinotuloa. ”Tämä aiheuttaa usein päänvaivaa noiden kieltojen kanssa. Elinkeinonharjoittajan ja henkilöyhtiöiden yhtiömiesten asioiden päättymispäivää onkin ”työn alla” -työpinossa tarkistettava riittävän usein, ettei mahdollisen uuden palkan tai omaisuuden ulosmittaus turhaan viivästy.” (H2.)

6.5 Konkurssin jatkuminen 6 kk jälkeen

Mikäli konkurssi jatkuu konkurssin alkamista seuranneen kuuden kuukauden ajan kulumisen jälkeen (eli konkurssi ei ole rauennut tai muuten lakannut), ulosotossa vireillä pysyneet asiat palautetaan hakijalle konkurssiesteellä (Valjakka 2011, 12). Kihlakunnanulosottomies valvoo itse 1+6 kuukauden vireilläoloajan umpeen kulumisen seuraamalla ”työn alla” -työpinoaan. Kun tuo aika on kulunut, hän tarkistaa Rekisteritietojärjestelmästä (RTJ) konkurssin tilanteen. Jos konkurssi on vielä kesken, asiat laitetaan ulosotosta pois konkurssiesteellä ja mahdolliset kiinteän ja irtaimen omaisuuden ulosmittaukset perutaan. (H2.)

Kirjaamossa asioilta peruutetaan tässä vaiheessa kiellot. Kihlakunnanulosottomies ei pysty tekemään konkurssiestettä, jos asioilla on vielä kiellot päällä. Tällöin ulosottomies on yhteydessä kirjaamon sihteeriin, joka saa otettua kiellot pois. (H2 & H3.)

6.6 Yhteistyö ulosottomiehen ja konkurssipesän hallinnon välillä

Ulosottomiehet eivät osallistu konkurssimenettelyyn juurikaan muuten, paitsi konkurssirealisointien myötä. Ulosottomies voi myydä konkurssipesän pyynnöstä pesään kuuluvaa omaisuutta. (Konkurssilaki 17 luku 3 § 2 mom.; Linna 2006, 193-194.)

Kihlakunnanulosottomiehen haastattelussa selvisi, että konkurssipesien hoitajien kanssa ollaan yhteydessä yleensä vain sähköpostitse, joskus myös puhelimitse. Hänen mukaansa riippuu velallisesta, kuinka usein yhteyttä pidetään. (H2.)

6.7 Ulosoton hakijan konkurssi, kuka on saatavien omistaja?

Yksi apukysymyksistäni opinnäytetyöongelman selvittämisessä oli, että kuka konkurssissa on saatavien omistaja eli kenellä on oikeus hakea ulosottoa? Konkurssin alettua konkurssiin kuuluva omaisuus siirtyy konkurssipesän haltuun ja velallinen menettää oikeuden määrätä omaisuudestaan. (Konkurssilaki 3 luku 1 §.)

Ulosoton hakijalla tarkoitetaan ulosottokaaren mukaan sitä, joka on hakenut täytäntöönpanoa (Ulosottokaari 1 luku 3 § 1 kohta). Hakijan asialegitimaatio perustuu yleensä ulosottooperusteeseen, eli esimerkiksi tuomioistuimen tuomioon (Linna & Leppänen 2014, 259; Ulosottokaari 2 luku 2 §). Asialegitimaatiolla eli asiavaltuudella tarkoitetaan prosessuaalista oikeutusta, joka kuuluu sille, jolla on oikeus omissa nimissään käydä oikeutta oikeudenkäynnin kohteena olevasta asiasta. Konkurssi on käytännössä merkittävin tilanne, jossa asialegitimaatio irtautuu oikeussuhteen osapuolista. Konkurssiin asetettu velallinen on edelleen omaisuutensa omistaja ja velkasuhteidensa velallinen. Asiavaltuus kuitenkin siirtyy konkurssipesälle konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta ja velkojien saatavia koskevissa riidoissa. (Hupli 2020, Tieteen termipankki.) Konkurssipesä toimii siis ikään kuin asiamiehenä, mutta konkurssivelallinen pysyy saataviensa omistajana (H1).

Ulosoton hakija saattaa siis menettää asialegitimaationsa. ”Jos hakija asetetaan konkurssiin, hakijan legitimaatio syntyy tai siirtyy konkurssipesälle. Konkurssipesä puolestaan menettää asialegitimaationsa, jos konkurssi peruuntuu, raukeaa tai päättyy lopputilitykseen.” Tällöin asialegitimaatio siirtyy takaisin velalliselle. (Linna & Leppänen 2014, 262.)

Konkurssipesä voi halutessaan vaatia täytäntöönpanon jatkamista konkurssipesän lukuun ja tämä onkin Koulun ja Lindforsin mukaan usein järkevää. Konkurssipesä pysyy hyödyntämään ulosoton ”rahaksimuuttamismekanismeja” ja konkurssihallinto välttyy omilta realisointitoimilta. Ulosoton täytäntöönpanosta johtuvat kustannukset ovat tällöin konkurssipesän vastuulla. (Koulu & Lindfors 2009, 161.)

Huomioitava on, että alkuperäisen yrityksen y-tunnus ei ole konkurssipesän y-tunnus. Konkurssipesä saa oman y-tunnuksen, jos se jatkaa liiketoimintaansa konkurssipesän nimissä. (Verohallinnon www-sivut 2020.) Mikäli konkurssipesällä ei ole omaa y-tunnusta tai henkilötunnusta, asia voidaan kirjata ulosoton järjestelmään Uljaaseen ilman y-tunnusta. Ensin kirjaajan pitää kuitenkin tarkkaan tutkia, onko tunnusta olemassa. (H3.)

6.8 Konkurssin peruuntuminen ja ulosotto

Konkurssin oikeusvaikutukset lakkaavat välittömästi konkurssin peruuntuessa ja velallinen saa konkurssipesään kuuluvan omaisuuden takaisin vallintaansa. Vireillä oleva ulosotto käynnistyy uudelleen. (Konkurssilaki 3 luku 11 § 2 mom.) Konkurssin peruuntuessa, ulosottoviraston kirjaamossa asioilta poistetaan kiellot, jotta täytäntöönpanoa voidaan jatkaa. (H2, H3.)

6.9 Konkurssin raukeaminen ja ulosotto

Ulosottoasian täytäntöönpanoa jatketaan, jos konkurssi peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut konkurssin alkamisesta (Ulosottokaari 3 luku 97 §; HE 83/2006, 141).

Konkurssin oikeusvaikutukset lakkaavat välittömästi, kun tuomioistuin antaa päätöksen konkurssin raukeamisesta (Konkurssilaki 3 luku 11 §). Pesänhoitajan tulee ilmoittaa oikeusvaikutusten lakkaamisesta ulosottomiehelle ja varata tälle tilaisuus ulosmittata velallisen omaisuudesta se osuus, jota ei tarvita konkurssikustannusten maksamiseen (Konkurssilaki 3 luku 12 §). Ulosottomies ehtii tämän säännöksen turvin ulosmittaamaan omaisuuden, ennen kuin se palautetaan velallisen vallintaan (Niemi ym. 2004).

Ulosottoviraston kirjaamossa konkurssin raukeaminen tarkoittaa sitä, että asioilta peruutetaan kiellot ja lisätään selitteeksi tieto, että konkurssi on rauennut (H3; Ulosottoviraston kirjaamon ohje, 2020.) Tieto kiellon poistumisesta menee kihlakunnanulosottomiehen ilmoitustaululle ja täytäntöönpanoa jatketaan tai vaihtoehtoisesti ulosottomies tekee asioille esteet. Esteet tehdään siinä tapauksessa, jos konkurssi on rauennut varojen puutteessa, eikä mitään ulosmitattavaa ole. (H2.)

Ulosoton täytäntöönpano jatkuu konkurssin oikeusvaikutusten lakatessa riippuen siitä, missä vaiheessa ulosotto oli, kun konkurssi alkoi. Könkkölä ja Linna (2013, 315-319) ovat jaotelleet eri tilanteet seuraavasti:

Kun konkurssi alkoi:

- a) ulosottoasioita ei ollut vireillä tai kuuden kuukauden vireilläolon määräaika oli päätynyt,
- b) ulosottoasia oli tullut vireille,
- c) ulosmittaus oli toimitettu,
- d) ulosmitattu omaisuus oli myyty,
- e) ehdollinen tilitys oli toimitettu tai
- f) lopullinen tilitys oli toimitettu.

Jos ulosottoasioita ei ollut vireillä konkurssin alkaessa (a) tai kuuden kuukauden vireilläolon määräaika oli umpeutunut, ulosottoa ei voida jatkaa. Jos ulosottoasia oli konkurssin alkaessa vireillä, mutta ulosmittauspäätöstä ei ollut vielä tehty (b), voidaan ulosottomenettelyä jatkaa toimittamalla ulosottoon siirtyvien varojen ulosmittaus. Mikäli konkurssin alkaessa ulosmittaus oli jo toimitettu (c), ulosmittaustila pysyy voimassa kuuden kuukauden ajan ja ulosottoa voidaan jatkaa omaisuuden myynnillä, jos kyseinen myytävä objekti palautuu ulosottoon konkurssin päättyessä. Jos omaisuus oli jo myyty ulosotossa konkurssin alkaessa (d), ulosottomiehen tulee luovuttaa rahavarat konkurssipesään. Kun konkurssin oikeusvaikutukset lakkaavat, voidaan keskeytyneenä olevaa ulosottomenettelyä jatkaa toimittamalla tilitys, mikäli varoja on jäänyt konkurssimenettelyn jäljiltä. Tilanteissa, jossa oli toimitettu ehdollinen tai lopullinen tilitys (e ja f), ei ole olemassa mitään ulosottomenettelyä, joka voitaisiin keskeyttää. Varat jäävät velkojalle ja ne voidaan saada takaisin pesään ainoastaan takaisinsaantikanteen kautta. Jos tilitys peruuntuu, varat palaavat konkurssipesään. (Könkkölä & Linna 2013, 315-319.)

6.10 Konkurssin päättyminen ja ulosotto

Konkurssin päättyessä lopputilitykseen on huomioitava, että konkurssin jälkeen mahdollisesti maksamatta jääneet velat jäävät edelleen voimaan, sillä konkurssilla ei ole veloista vapauttavaa vaikutusta. Jos konkurssivelallinen on oikeushenkilö, velkavastuu ei voi toteutua, koska konkurssi yleensä lopettaa yhtiön toiminnan ja sen oikeustoimikelpoisuus päättyy. Luonnollisella henkilöllä sen sijaan velkavastuu säilyy konkurssin jälkeenkin ja velat saattavat tulla ulosottoon perintään. (Konkurssilaki 1 luku 6 §; Linna 2019, 255.)

6.11 Millaisiin ongelmakohtiin ulosoton virkamiehet ovat törmänneet konkurssiasioiden parissa?

Kihlakunnanvouti nimesi haastattelussa ongelmakohdaksi konkurssimenettelyn suhteen eri lakeihin. Lisäksi hän huomautti, että toiminimen sekä eri yhtiömuotojen (avoimen yhtiön, kommandiittiyhtiön) konkurssit ovat välillä haastavia käytännön kannalta. Kihlakunnanvoudin haastattelussa kävi ilmi, että eri yhtiömuotojen konkurseista ja niiden vaikutuksista ulosottoon olisi hyvä tehdä erillinen yhteenveto selkeyttämään asiaa. (H1.) Opinnäytetyön kappaleessa 6.12 käsitellään lyhyesti tätä asiaa.

Kihlakunnanulosottomies oli samoilla linjoilla, että eri yhtiömuotojen konkurssit aiheuttavat välillä päänvaivaa. Hän totesi varsinkin yksityisen elinkeinonharjoittajan eli toiminimien konkurssien olevan hankalia, koska vireillä olevissa asioissa saattaa olla sekä konkurssiin kuuluvia että kuulumattomia velkoja. Tämä aiheuttaa ongelmia myös kieltojen laittamisessa. Kihlakunnanulosottomies totesi, että useimmiten kiellot taideetaan laittaa velallisen kaikkiin asioihin ja sitten kiello poistetaan mahdollisten maksujen kohdennuksien ajaksi. Konkurssin alkamisen jälkeen saatu omaisuus ja tulo eivät kuulu luonnollisen henkilön konkurssipesään. Hän mainitsi myös, että henkilöyhtiöiden (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) konkurssit ovat yhtiömiesten näkökulmasta hankalia. Tämä johtuu siitä, että yhtiömiehellä/-miehillä saattaa olla sekä konkurssiin kuuluvia että kuulumattomia asioita vireillä ja niin ikään yhtiömiehen /-miehien konkurssin alkamisen jälkeen saatu omaisuus ja tulo eivät kuulu konkurssipesään. (H2.)

Perintäsihteerin mukaan suurimpana ongelmana ovat konkurssipesät velallisena ilman y-tunnusta tai henkilötunnusta. Hän kertoi, että sellaisia on jouduttu kirjaamaan ilman tunnusta. Ensin kuitenkin pitää tarkkaan tutkia, että onko tunnusta oikeasti olemassa vai ei. Toisena ongelmakohtana hän mainitsi haasteet oikean asianosaisen selvittämisessä. Hänellä on joskus tullut vastaan tapauksia, joissa pitää tarkasti selvittää, onko velallisena juridinen henkilö, luonnollinen henkilö vai näiden konkurssipesä. Jos ulosottooperuste on annettu konkurssin alkamisen jälkeen, on tutkittava tarkasti, onko velka yrityksen vai konkurssipesän velkaa. Myös luonnollisen henkilön konkurssipesä on oma haasteensa hänen mukaansa. Perintäsihteerä muistutti, että kirjaamon työssä on tärkeintä muistaa, että asiat kirjataan aina tuomion (ja myös hakemuksen) mukaan.

Yleisesti ottaen sihteeri totesi konkurssiasioiden olevan usein hankalia ja varsinkin silloin, kun niitä tulee ulosottoon ilman tunnuksia. (H3.)

6.12 Henkilöyhtiöt ja konkurssi

Ongelmakohdista puhuttaessa haastatteluissa, kävi ilmi, että eri yhtiömuotojen ja luonnollisten henkilöiden konkurssit aiheuttavat ulosotossa kohdalle osuessaan usein päänsäryn. Kihlakunnanvouti ehdotti haastattelussa, että tästä aiheesta jonkinlaisen yhteenveton tekeminen voisi selkeyttää aihetta. Seuraavassa lyhyt yhteenveto, mitä eri yhtiömuodot tarkoittavat velkavastuiden kannalta.

Avoimessa yhtiössä ja kommandiittiyhtiössä kaksi tai useampi harjoittavat yhdessä elinkeinotoimintaa yhtiösopimuksen perusteella. Kommandiittiyhtiössä on oltava ainakin yksi vastuunalainen yhtiömies ja yksi äänetön yhtiömies. Avoimessa yhtiössä yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista rajoittamattomasti. Sama koskee kommandiittiyhtiön vastuunalaista yhtiömiestä. Tämä tarkoittaa sitä, että yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista niin kuin omista veloistaan. Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön ero perustuu kommandiittiyhtiön äänettömän yhtiömiehen vastuun sisältöön. Hän ei vastaa veloista kuin omistaan, vaan vastuu rajoittuu yhtiöön sijoitettuun pääomapanokseen. Kommandiittiyhtiön konkurssissa äänetön yhtiömies menettää yhtiöön sijoittamansa panoksen, mutta hän ei ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön veloista, toisin kuin vastuunalainen yhtiömies (Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389, 1 luku 1 §; Villa 2018, 81-84.)

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön yhtiömiehet vallitsevat yhtiösopimuksen mukaisesti yhtiön varallisuutta, joka muodostaa yhtiömiesten yksityisvarallisuudesta erillisen varallisuuspiirin. Tämä tarkoittaa sitä, ettei yhtiö vastaa yhtiöomaisuudellaan yhtiömiesten sitoumuksista. Yhtiön omaisuuteen ei voi kohdistaa perimistoimenpiteitä yhtiömiesten omien sitoumuksien perusteella. Yhtiöomaisuus voidaan luovuttaa yhtiömiehestä erikseen konkurssiin ja yhtiön omaisuuteen voidaan kohdistaa ulosmittaus. (Villa 2018, 93-94.)

Avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön konkurssissa velkojalla on oikeus vaatia saatavia myös suoraan yhtiömieheltä. Yhtiömiehen velkavastuun vuoksi velkojan ei tarvitse näyttää, ettei hän saa täyttä suoritusta yhtiön konkurssipesästä. Usein onkin velkavastuun vuoksi tavallista, että yhtiön konkurssi johtaa yhtiömiehenkin konkurssiin. Yhtiön ja yhtiömiehen konkurssit ovat kuitenkin erilliset. (Villa 2013, 143.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja vastaa yrityksensä veloista ja muista sitoumuksista koko omaisuudellaan ja vastuu yritystoiminnan aiheuttamista veloista jatkuu niin kauan kuin velkoja on olemassa. Vastuu on siis periaatteessa elinikäinen, se jatkuu riippumatta siitä, jatkuuko yritystoiminta vai onko se jo loppunut. (Suojanen ym. 2011, 48.)

6.13 Yhteenveto konkurssin vaikutuksista ulosottoon

Alla on lainsäädännön, oikeuskirjallisuuden ja haastattelujen perusteella laatimani taulukko, jonka tarkoitus on selkeyttää konkurssimenettelyn vaikutuksia ulosottoon eri vaiheiden osalta. Taulukossa on kaikki konkurssimenettelyn vaiheet ja tieto siitä, onko kyseisellä vaiheella ulosottoon vaikutuksia. Lisäksi joka kohdassa on selvennystä siitä, mitä vaikutuksia vaiheella on tai miksi ei ole vaikutuksia.

Taulukko 1.

Konkurssi- menettelyn vaihe	Onko vaikutuksia ulosottoon?	Jos on niin mitä?
Velallisen tai velkojan hakemus	EI	Hakeminen ei vielä vaikuta käynnissä olevaan ulosottomenettelyyn, eikä estä mahdollisuutta käynnistää ulosottomenettelyä.
Konkurssiin asettaminen	KYLLÄ	Ulosottotoimet keskeytyvät, ulosotto ja konkurssi eivät voi olla samaan aikaan käynnissä. Asiat pysyvät kuitenkin viireillä konkurssin alkamista seuraavan 6 kk ajan. Mikäli konkurssi lakkaa ennenaikaisesti, ulosottoa voidaan jatkaa. Mikäli konkurssi jatkuu 6 kk jälkeen, ulosotto keskeytetään kokonaan ja asiat palautetaan hakijoille.
Konkurssipesän hallinto (pesän- hoitaja, pesäsel- vitykset, velko- jainkokoukset)	EI	Ei suoranaisia vaikutuksia. Pesänhoitaja saattaa olla yhteydessä ulosottomieheen, jos hän haluaa jonkinlaisia selvityksiä liittyen konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen.
Konkurssin peruuntuminen	KYLLÄ	Ulosottotoimet voidaan käynnistää uudelleen konkurssin peruuntuessa.
Konkurssin raukeaminen	KYLLÄ	Ulosottotoimet voidaan käynnistää uudelleen konkurssin rauetessa.
Julkisselvitys	KYLLÄ	Jos konkurssi jatkuu julkisselvityksenä, ulosottotoimia ei voida jatkaa. Asiat palautetaan hakijoille.
Jakoluettelon vahvistaminen	EI	Ei suoranaisia vaikutuksia. Konkurssiomaisuuden realisoinnissa ulosottomenettelyä voidaan kuitenkin pesänhoitajan pyynnöstä toteuttaa.
Konkurssin päätyminen	EI	Loppuun asti menneellä konkurssilla ei ole vaikutuksia ulosottoon. Konkurssilla ei ole veloista vapauttavaa vaikutusta, joten konkurssin jälkeen jääneet velat saattavat tulla ulosottoon perintään (koskee luonnollista henkilöä, juridisen henkilön toiminta yleensä lakkaa).

Konkurssilain 3 luvun pykälissä 5 ja 6 on kerrottu oleellisin: Konkurssin alettua konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen ei saa kohdistaa ulosottotoimia ja täytäntöönpano on keskeytettävä. Ulosottokaaren 97 pykälässä säädetään ulosottoasian viireillä pysymisestä konkurssin alkamista seuraavan kuuden kuukauden ajan. Jos konkurssi ennen tuon ajan kulumista peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa, ulosottoasian täytäntöönpanoa jatketaan. (Konkurssilaki 3 luku 5 § ja 6 §; Ulosottokaari 3 luku 97 §.)

Ulosottoviraston kirjaamossa huolehditaan konkurssin alkaessa vireillä oleville ulosottoasioille kiellot, jotka estävät ulosottotoimet. Myös uusiin vireille tuleviin asioihin lisätään kiellot. Mikäli konkurssi peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa ennen 1 + 6 kuukauden ajan kulumista, asioilta poistetaan kiellot, jotta kihlakunnanulosottomies voi jatkaa täytäntöönpanoa. Mikäli konkurssi jatkuu 1 + 6 kuukauden ajan kulumisen jälkeen, kiellot poistetaan tässäkin tapauksessa, jotta kihlakunnanulosottomies saa tehtyä asioille konkurssiesteet. Täytäntöönpanoa ei voida enää jatkaa konkurssin jatkuessa.

Ulosottoon kirjattavaksi tulee myös asioita, joissa hakijana tai velallisena on konkurssipesä. Näissä asioissa kirjaajan on tärkeää muistaa katsoa asianosaiset tarkasti ulosottooperusteesta ja hakemuksesta. Epäselvissä tilanteissa kirjaaja voi tarvittaessa kysyä asiasta apua vastaavalta kihlakunnanvoudilta.

7 OHJEEN LAATIMISPROSESSI JA TYÖN TULOKSEN ARVIOINTI

Opinnäytetyön lopputuloksena laadin konkurssi asioiden kirjaamisohjeen ulosottovirastojen perintäsihteerien käyttöön. Ohjetta ei julkaista opinnäytetyön liitteenä, koska se sisältää kuvaruutukaappauksia ja on siksi salassa pidettävä. Ohjeen laatimisen tavoitteena oli päivittää ja selkeyttää olemassa olevia ohjeita. Aloitin ohjeen laatimisen kirjoitettuani teoriaosuuden lähes valmiiksi. Tein ohjeen rungon olemassa olevien kirjaamisohjeiden pohjalta ja liitin ohjeeseen kuvaruutukaappauksia ulosoton järjestelmästä Uljaasta. Aiemmassa ohjeessa ei ollut kuvakaappauksia mukana. Mielestäni kuvakaappaukset selkeyttävät ohjetta ja helpottavat kirjaajia työssään, sillä kuvista pysyy nopeasti näkemään, mitä pitää tehdä. Täydensin ohjetta tekemieni haastattelujen pohjalta. Lisäksi sain toimeksiantajan edustajilta Valtakunnanvoudinvirastosta täydennyksiä ja muokkauksia ohjeeseen.

Ohjeen laatiminen sujui mielestäni yllättävän helposti ja olen tyytyväinen lopputulokseen. Uskon, että ohjeesta on hyötyä ulosottovirastojen kirjaamohenkilökunnalle. Ohjeen säännöllinen päivittäminen on kuitenkin tärkeää, että ohje pysyy ajan tasalla esimerkiksi järjestelmään tulevien päivitysten kanssa.

Konkurssi, konkurssimenettelyn vaiheet ja niiden vaikutukset ulosottoon olivat minulle melko vieras aihe, kun aloitin tämän opinnäytetyön tekemisen. Oikeustradenomiopinnoissa konkurssiasiat tulivat vastaan parilla opintojaksolla ja työssäni ulosottoviraston kirjaamossa olin muutaman kerran törmännyt konkurssiasioihin. Satakunnan ulosottoviraston kirjaamossa konkurssiasioita ovat tähän asti hoitaneet pääasiassa tietyt henkilöt. En ole kuulunut näihin henkilöihin, joten kovin hyvää käsitystä minulla ei niistä ollut. Opinnäytetyöprosessin aikana olen työssäni pyrkinyt ottamaan itselleni konkursseihin liittyviä työtehtäviä aina, kun sellaisia on tullut vastaan, kysyen apua kollegoilta. Näin olen jonkin verran päässyt opettelemaan niiden tekemistä ja näkemään käytännössä, mitä konkurssiasioille ulosottovirastossa tehdään.

Varsinkin työn alkumetreillä aiheen rajaus ja kirjoittamisen aloittaminen tuntuivat vaikeilta. Toimeksiantajalta saamani opinnäytetyön otsikko oli kuitenkin melko selkeä, joten se helpotti työn edetessä aiheen rajauksen pohdintaa. Etsittyäni lähdemateriaalia ja luettuani aiheeseen liittyvää oikeuskirjallisuutta ja lainsäädäntöä, pääsin aiheeseen paremmin sisälle. Työn edetessä yritin pitää koko ajan mielessä ”punaisen lankani”, joka oli keskittyminen lähinnä ulosoton kirjaamon työhön liittyviin asioihin, jotta ohjeenkin laatiminen olisi helpompaa.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa oli haastavaa saada tämä monimutkainen aihe kerrottua mahdollisimman selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta sen ymmärtäisivät sellaisetkin henkilöt, joille konkurssi ja ulosotto ovat vieras asia. Uskon kuitenkin, että ainakin tämän opinnäytetyön kohderyhmä, eli lähinnä ulosottovirastojen perintäsihteerit, saavat tästä opinnäytetyöstä apua työtehtäviinsä.

Mielestäni tästä samasta aiheesta pystyisi tekemään toisenkin opinnäytetyön kihlakunnanulosottomiehen näkökulmasta, keskittyen enemmän ulosoton täytäntöönpanoon vaikuttaviin asioihin. Tällöin voisi myös haastatella asiantuntijoita myös Konkurssi-asiameiehen toimistosta. En ollut tullut ajatelleeksi eri yhtiömuotojen konkursseja ja

niiden vaikutuksia ulosottoon ennen haastatteluja. Näistä olisi siis voinut laajemmin kirjoittaa, mutta päätin kertoa niistä vain lyhyesti, ettei jo valmiiksi laaja työ paisu liikaa. Eri yhtiömuotojen konkurssit vaikuttavat enemmän täytäntöönpanon puolella, kun tässä opinnäytetyössä keskityttiin kirjaamon työhön.

Koen oppineeni opinnäytetyöprosessin aikana valtavasti. Ymmärrän nyt paremmin, mitä konkurssi tarkoittaa ja tiedän, miten konkurssimenettely etenee. Lisäksi osaan työssäni perintäsihteerinä ulosottoviraston kirjaamossa toimia käytännössä konkurssi-asioiden parissa. Ehkä pääsen käsittelemään niitä enemmänkin tulevaisuudessa.

LÄHTEET

HE 26/2003 Hallituksen esitys eduskunnalle konkurssilainsäädännön uudistamiseksi.

HE 221/2018 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

HE 46/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.

HE 83/2006 Hallituksen esitys eduskunnalle ulosottokaareksi ja laiksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi.

Husa, J., Mutanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan juridiikkaa: Ohjeita oikeustieteellisten kirjallisten töiden laatijoille. 2. uud.p. Helsinki: Talentum.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21.5.1999/621 muutoksineen.

Keinänen, A. & Väättänen, U. 2015. Empiirinen oikeustutkimus - mitä ja milloin? Teoksessa Miettinen, T. Oikeustieteellinen opinnäyte - artikkelita oikeustieteellisten opinnäytteiden vaatimuksista, metodista ja arvostelusta. Joensuu: Edita Publishing Oy. Viitattu 3.3.2020. <https://www-edilex-fi.lillukka.samk.fi/artikkelit/14917.pdf>

Konkurssilaki 20.2.2004/120 muutoksineen.

Koulu, R. 2009. Konkurssioikeus. 2. uud. p. Helsinki: WSOYpro. Viitattu 14.4.2020. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.102159>

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010a. Maksukyvyttömyyden oikeudelliset ulottuvuudet. Helsinki: Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2010b. Maksukyvyttömyys: Yritys velkojana ja velallisena. Helsinki: Helsingin kamari.

Koulu, R. & Lindfors, H. 2009. Ulosotto-oikeus. Helsinki: Edita.

Könkkölä, M. & Linna, T. 2013. Konkurssioikeus. Helsinki: Talentum. Viitattu 7.5.2020. <https://samk.finna.fi/Record/tyrni.118212>

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä 29.4.1988/389 muutoksineen.

Laki konkurssipesien hallinnon valvonnasta 31.1.1995/109 muutoksineen.

Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä 25.1.1993/57 muutoksineen.

Laki yrityksen saneerauksesta 25.1.1993/47 muutoksineen.

Linna, T. 2019. Prosessioikeuden oppikirja. 2. uud. p. Helsinki: Alma Talent.

- Linna, T. 2006. Ulosotto ja konkurssi – uudistuksen jälkeen erillään ja yhdessä. Teoksessa: Männistö, J. Prosessioikeudellisia erityiskysymyksiä. Turun yliopisto, Oikeustieteellinen tiedekunta. 2004. Edilex. <https://www-edilex-fi.lillukka.samk.fi/artikkelit/3249.pdf>
- Linna, T. & Leppänen, T. 2014. Ulosotto-oikeus: I, Ulosottomenettely. 2. uud. p. Helsinki: Talentum. Viitattu 7.4.2020. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991207486605968>
- Niemi, J., Lindfors, H., Koulu, R., Korkea-aho, E. & Havansi, E. 2004. Insolvenssi-oikeus. Helsinki: Sanoma Pro. Viitattu 7.4.2020. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991042686605968>
- Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624 muutoksineen.
- Suojanen, K., Lakari, T., Savolainen, M. & Sirainen, A. 2011. Yritysoikeus ja yritystoiminnan muutostilanteiden juridiikka. 6. päivitetty p. Helsinki: KS-kustannus.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Konkurssit (verkkojulkaisu). Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 22.01.2020. <http://www.stat.fi/til/konk/index.html>
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Ulosottoasiat (verkkojulkaisu). 2018. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 15.2.2020. http://www.stat.fi/til/uloa/2018/uloa_2018_2019-04-10_tie_001_fi.html
- Tieteen termipankin www-sivut. Oikeustiede: asialegitimaatio. Viitattu 14.4.2020. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Oikeustiede:asialegitimaatio>
- Ulosottokaari 15.6.2007/705 muutoksineen.
- Ulosottovirastojen kirjaamon kirjaamisohjeet. 2020. Valtakunnanvoudinvirasto.
- Valjakka. 2011. Ohje ulosottomiehille: Ulosoton suhde konkurssiin ja velkajärjestykseen sekä yrityssaneeraukseen. Valtakunnanvoudinvirasto.
- Valtakunnanvoudinviraston www-sivut. 2020. Viitattu 3.3.2020. www.valtakunnanvoudinvirasto.fi
- Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus. Viitattu 7.5.2020. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991232246605968>
- Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5., uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent. <https://samk.finna.fi/Record/samk.991270156605968>
- Verohallinnon www-sivut. 2020. Viitattu 14.4.2020. www.vero.fi

LIITE 1

HAASTATTELUKYSYMYKSET

- Miten arvioit tuntevasi konkurssimenettelyn vaiheet ja vaikutuksen ulosottoon?
- Oletko saanut koulutusta aiheesta? Koetko tarvitsevasi lisätietoa aiheesta?
- Kuinka usein olet konkurssiasioiden kanssa tekemisissä?
- Oletko huomannut konkurssien lisääntyneen viime aikoina?
- Tuleeko ilmoitus konkurssista käräjäoikeudesta vai ilmoittaako siitä pesänhoitaja?
- Oletko usein tekemisissä konkurssipesien hoitajien kanssa?
(*kysymys kihlakunnanulosottomiehelle*)
- Millaisiin ongelmiin olet törmännyt konkurssiasioiden parissa työskennellessä?
- Mitä tarkoittaa konkurssikielto?
- Mitä asioita olisi mielestäsi hyvä olla kirjaamon konkurssiasioiden ohjeessa?
- Onko sinulla parannusehdotuksia olemassa oleviin kirjaamon ohjeisiin?
(*kysymys perintäsihteerille*)
- 6kk kulunut konkurssin alkamisesta: Miten näitä seurataan, ilmoittaako Uljas jotenkin, että tiedetään tarkistaa konkurssin tilanne? Valvooko ulosottomies itse näitä vai valvotaanko kirjaamossa?
- Jos konkurssipesällä ei ole y-tunnusta, miten asia kirjataan?
(*kysymys perintäsihteerille*)
- Jos kommandiittiyhtiö asetetaan konkurssiin, miten se vaikuttaa vastuunalaiseen yhtiömieheen velallisena ulosotossa? Tuleeko hänenkin asioillensa kiellot vai koskeeko konkurssi vain ky:tä? (*kysymys kihlakunnanvoudille*)
- Tuleeko mieleesi jotain muuta ulosoton kannalta olennaista, joka ei ole vielä tullut esille?